

REFERAT Formannskapet 2019-2023 d. 06-04-2022

Møtedato Onsdag d. 06. april 2022 kl. 12:00

Møtested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
Reduserte reisekostnader - oppfølging av bystyrets verbalvedtak 4-22 fra økonomiplan 2022-2025..	4
Mandat for utredning av barnehage- og skolestruktur i nedre del av Songdalen.....	14
Høringsutkast folkehelsestrategi 2022-2030.....	18
Bystyrets størrelse og politisk struktur.....	23
Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til endringer domstolstruktur.....	41

Punkt 2022000044-48: Møtedokumenter

Bilag

Status internasjonalt arbeid formannskapet 6 april 2022

Fakta ark Finland

Komplett innkalling Formannskapet 06.04.22

Saksliste Formannskapet 06.04.22

Punkt 46/22: Reduserte reisekostnader - oppfølging av bystyrets verbalvedtak 4-22 fra økonomiplan 2022-2025

Bilag

Vedtak byst, 27042022, Sak 64/22, Reduserte reisekostnader - oppfølging av bystyrets verbalvedtak 4-22 fra økonomiplan 2022-2025

Dato 22. mars 2022
Saksnr.: 2021009579-39
Saksbehandler Randi Bentsen
Godkjent av Terje Fjellvang
Camilla B. Dunsæd

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
06.04.2022
27.04.2022

Reduserte reisekostnader - oppfølging av bystyrets verbalvedtak 4-22 fra økonomiplan 2022-2025

Forslag til vedtak

1. Reduserte reisekostnader nedjusteres fra 15 mill. kr til 5 mill. kr
2. Reduksjonen på 10 mill. kr finansieres av sentralt disposisjonsfond i 1. tertialrapport 2022.
3. Reduserte reisekostnader på 5 mill. kr fordeles på områdene som foreslått i saken, og videreføres i økonomiplanen for 2023-2026.
4. Plan for oppgradering av møterom og stillerom til gjennomføring av digitale møter fremskyndes. Finansieres innenfor eksisterende budsjett.

Sammendrag

Det er i økonomiplanen for 2022-2025 vedtatt en besparelse på reduserte reisekostnader på 15 mill. kr. Innsparingen skal fordeles pr. område i 1. tertialrapport 2022.

Det er satt ned en arbeidsgruppe som har lagt til grunn flere perspektiver enn økonomi for å se på ulike alternativer for fordeling. Det er tatt hensyn til klima og bærekraft, fremtidig digitaliseringspotensiale og historisk regnskap. I tillegg er forutsetningen i kommuneplanen om at kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass en premiss.

Det er tatt utgangspunkt i enkelte arter i regnskap 2021. Det er justert for transport av elever, pasienter, brukere, beboere og VA området. Reiser knyttet til lovpålagt og nødvendig kompetanseutvikling, sertifiseringer og eksternt finansierte reiser er også holdt utenfor regnskapstallene. Dette utgjør om lag 77% av utgiftene som er regnskapsført i 2021.

I økonomiplan for 2021-2024 ble reisekostnadene tatt ned med 5 mill. kr. Kommunedirektøren kan ved ny gjennomgang ikke se at det er realistisk å redusere reisekostnadene med ytterligere 15 mill. kr. Dette må også ses i sammenheng med allerede vedtatte innsparingskrav, allerede nedjusterte reisekostnader og bystyrets verbalvedtak om effektivisering av administrative kostnader.

Kommunedirektøren foreslår at områdenes budsjett reduseres med 5 mill. kr med følgende fordeling pr. område fra 2022 (hvit kolonne):

Tall i 1000 kr

Område	Ytterligere nedjustering 2022-2025	Allerede nedjustert i 2021-2024	Nedjustering i forhold til 2020
Kommunedirektør	-50	-100	-150
Organisasjon	-670	-500	-1 170
Økonomi	-200	-200	-400
Samhandling og innovasjon	-300	-300	-600
Oppvekst	-1 950	-1 600	-3 550
Helse og mestring	-750	-1 250	-2 000
Kultur og innbyggerdialog	-380	-300	-680
By- og stedsutvikling	-700	-750	-1 450
Sum	-5 000	-5 000	-10 000

Dette betyr en samlet nedjustering av reisebudsjettet med 10 mill. kr i 2022 i forhold til 2020. Det forventes at reiser knyttet til politisk virksomhet også tas ned. Dette inngår i budsjettreduksjonen til organisasjon.

Kommunedirektøren legger til grunn av fremtidig potensiale for bærekraftige løsninger med digitalisering og teknisk oppgradering av møterom vil gjøre områdene i stand til å imøtekomme dette kravet.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Det er i økonomiplanen for 2022-2025 vedtatt en besparelse på reduserte reisekostnader på 15 mill. kr. Innsparingen skal fordeles pr. område i 1. tertialrapport 2022.

Politisk bestilling, utdrag fra budsjettdokument:

Koronapandemien har gitt oss nye måter å arbeide på og det bør forventes at dette gir seg utslag i betydelig mindre reisevirksomhet fremover. Dette reduseres i budsjettet.

Bystyrets vedtak: Verbalvedtak 4-22

Kommunedirektøren fremmer en egen sak til behandling av 1. tertialrapport 2022 om innsparing av kostnader til reiser og effektivisering tydeliggjort i teksten til tallbudsjettet. Det er en forventning om en innsparing på 15 mill. kr på reising pr. år. Fordelingen pr. område innarbeides i 1. tertialrapport 2022.

Bystyrets vedtak i økonomiplan 2021-2024

I økonomiplanen for 2021-2024 vedtok bystyret en besparelse på 5 mill. kr i reduserte reisekostnader. Det ble i dette arbeidet satt ned en arbeidsgruppe med representanter på tvers av de tre stabsområdene for å se på saken i et større perspektiv enn økonomi. Denne arbeidsgruppen ble satt ned igjen i år, og består av Camilla Erland Aarnes (organisasjon), Kim Øvland (samhandling og innovasjon/bærekraft), Marit Borgenvik (økonomi), Ragne Karine Eklind (økonomi) og Randi Bentsen (økonomi).

Anbefaling fra 2022

Arbeidsgruppens anbefalt fordeling i 2022 er i hovedsak basert på regnskap, men klima og bærekraft og fremtidig potensiale for digitale løsninger er også vektlagt. Det er som en tilleggsopplysning hentet inn sammenligninger med andre store kommuner.

Reisevirksomhet og kommunens mål om bærekraftig samfunnsutvikling

Kristiansand kommune har lagt FNs bærekraftsmål til grunn for kommuneplanen. Dette betyr at bærekraftsmålene setter viktige premisser, og utgjør rammen for den samfunnsmessige og strategiske utviklingen av kommunen. De tre bærekraftdimensjonene økologisk, sosial og økonomisk bærekraft påvirker hverandre og må sees i sammenheng når man vurderer gjennomføring og konsekvenser av ulike aktiviteter, tiltak og virkemidler.

For å lykkes med bærekraftig samfunnsomstilling krever det at vi, både som samfunn og enkeltpersoner, reduserer ressursbruken, miljøødeleggelsen og klimagassutslippene. Det innebærer at hver enkelt av oss må endre livsstil, både på fritiden og i arbeidssammenheng.

Både ut fra et økonomisk, sosialt og økologisk bærekraftperspektiv kan det være positivt å redusere reisevirksomheten. De senere årene er det utviklet en rekke digitale løsninger som gjør det mulig å erstatte tids- og ressurskrevende, og ikke minst miljøbelastende tjenestereiser med digitale møter og samlinger. De langvarige smitteverntiltakene som følge av koronapandemien har satt ytterligere fart på utviklingen av digitale møteplattformer, og også medført at disse i større grad er tatt i bruk på arbeidsplasser. Resultatet er at ansattes kompetanse i bruken av denne typen verktøy er styrket.

Med hensyn til **sosial bærekraft** så kan digitale framfor fysiske møter bidra til økt livskvalitet og mer inkludering ved at man frigir tid, får økt mulighet for bredere involvering, samt raskere avklaringer. Samtidig bør man være oppmerksom på mulige negative konsekvenser ved å bli *for* digitale, da fysiske møter vurderes bedre egnet til f.eks. å bygge personlige relasjoner, skape tillit og løse konflikter.

Hva angår **økonomisk bærekraft** så vil færre tjenestereiser gi reduserte kostnader til både transport og overnatting. Noen forutsetninger må imidlertid være på plass for at

digitale møteplattformer skal kunne erstatte fysiske møter, konferanser, workshops og læringsarenaer. Det må følgelig investeres i nødvendig digital infrastruktur og kompetanse, samt vedlikehold for å forhindre tekniske utfordringer som påvirker kvaliteten på møtene.

Klima- og miljøhensyn knyttet til kommunens reisevirksomhet

Reisevirksomhet utgjør en del av kommunens miljøbelastning og følgelig vil en reduksjon i tjenestereiser bidra positivt til kommunens mål om en **økologisk bærekraftig** utvikling.

Transport utgjør 32 prosent av Norges samlede klimagassutslipp og er dermed den største kilden til klimagassutslipp i Norge¹. Veitrafikken står for omtrent halvparten av klimagassutslippene fra transport. Transportutslippene har økt med 23 prosent fra 1990 til 2020. Fra «normalåret» 2019 til «koronaåret» 2020 gikk utslippene fra veitrafikken ned med 4 prosent, mens nedgangen i utslippene for flytrafikken var på hele 32 prosent. Hvordan utviklingen blir i 2022 gjenstår å se, men det forventes en tydelig oppgang. Skal Norge og norske kommuner nå sine klimamål så må transportutslippene kraftig ned, så også fra offentlig sektors reisevirksomhet.

*Den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2018/19*² viser at 15 prosent av lange reiser (over ti mil innenlands eller til/fra utland) er forretningsreiser. De fleste av disse foretas med fly eller bil. I 2019 ble det gjennomført ca. 14 millioner innenlandsflyreiser, hvorav ca. 6 millioner (42 prosent) var forretningsreiser³. Ifølge *Nasjonal transportplan 2022-2033*⁴ er det grunn til å forvente en reduksjon i flyreiser på lange reiser grunnet redusert reiseaktivitet i næringslivet knyttet til møter og konferanser.

Det vil ha stor miljømessig betydning å skifte ut fly med andre transportformer, spesielt tog. Dette da flyreiser er en spesielt utslippintensiv transportform som gir store utslipp per reise, blant annet fordi vi reiser så langt, og fordi utslipp i høyere luftlag gir en ekstra klimaeffekt. Eksempelvis medfører én flyreise fra Kristiansand til Oslo utslipp av ca. 66 kilo CO₂-ekvivalenter pr. person. Det tilsvarer utslippet fra ca. 20 togreiser på samme strekning. En flyreise fra Kristiansand til London medfører at cirka 240 kilo CO₂-ekvivalenter slippes ut i atmosfæren. Det tilsvarer ca. to til tre måneders gjennomsnittlig bilkjøring (bensin/diesel).

Ved å erstatte fysiske og reisekrevende møter med digitale møter, eller ved å velg tog som transportmiddel framfor fly ifm. de reisene som må gjennomføres, så vil altså kommunen bidra til en mer økologisk bærekraftig utvikling. Kommunen fører klimaregnskap for organisasjonen hvor utslipp fra flyreiser blir beregnet. I 2021 ble klimagassutslippene knyttet til kommunens flyreiser beregnet til ca. 120 tonn, mens i siste 'normalår' 2019 som var før kommunesammenslåingen, så var Kristiansand kommunes utslipp fra flyreiser på ca. 240 tonn CO₂e. Som regionens største arbeidsgiver er det viktig å vise at man tar ansvar og reduserer egne klimagassutslipp. Hvis ikke transportutslippene reduseres, så vil man ikke kunne nå kommunens klimamål.

Tilrettelegging for digitale møter

Det er store mangler i kommunens møterom for å kunne gjennomføre digitale møter. På bakgrunn av arbeidet med reduserte reisekostnader i 2021 ble det utarbeidet en plan på at alle møterommene som er åpne for felles booking i de tre rådhusene skulle utstyres med nødvendig utstyr. Dette arbeidet pågår fortsatt, og kommunedirektøren skal se på muligheten for å få dette ferdigstilt raskere. Kostnadene er finansiert med bevilgning på 2,03 mill. kr i 2. tertialrapport 2021.

¹ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/norske-utslipp-av-klimagasser/klimagassutslipp-fra-transport/>

² <https://www.toi.no/getfile.php?mmfileid=71405>

³ <https://avinor.no/contentassets/b3f78317709344549da26fa3ebda6977/avinor-reisevaneundersokelsen-2019.pdf>

⁴

<https://www.regjeringen.no/contentassets/fab417af0b8e4b5694591450f7dc6969/no/pdfs/stm202020210020000ddpdfs.pdf>

For alle andre møterom i kommunens enheter og lokaler må områdene følge opp dette i egen ordinær drift. Eventuelle større investeringsbehov må vurderes i tertialrapporter.

Det må også sikres at ansatte som har behov for ytterligere digitale møter har egnet utstyr og/eller tilgang til møtelokaler med videokonferanseutstyr. I tillegg må det gis tilbud om opplæring slik at alle har den nødvendige tekniske forståelsen og digitale kompetansen. Kommunedirektøren vil følge opp dette i ordinære opplæringstilbud.

Reglement for tjenestereiser

Fysiske møter, konferanser og kurs har sine fordeler, og kan eller bør ikke alltid erstattes med digitale. Men med en større bevissthet rundt ulike konsekvenser og strammere prioritering av hvilke type tjenestereiser som velges å gjennomføre, kan det både spares tid, penger og begrense klimagassutslippene fra denne typen reiser betraktelig. I tillegg vil det være betydelige gevinster for klimagassutslippene ved at det velges andre transportformer enn fly til reiser som prioriteres å gjennomføre.

Kommunens reglement for tjenestereiser er allerede tydelige på at det alltid skal vurderes behov for, samt valg av, transportform til møter:

«Ved alle reiser, korte eller lengre strekninger, skal klimavennlig transport vektlegges. Alle ledere og ansatte har ansvar for at reisen blir gjennomført mest mulig klimavennlig. Det forutsettes at det er konkludert med at reisen er nødvendig og at oppdraget ikke kan løses ved bruk av andre kommunikasjonsformer som telefon, e-post, videokonferanser og lignende. Klimavennlig transport skal vektles høyere i forhold til tid og pris, og tog skal alltid skal være første prioritet.»

Kommunedirektøren har sett at rutinen for bestilling av reiser kan gjøres på en mer digital og hensiktsmessig måte for å ivareta reglementet. Dette vil bli fulgt opp.

Reisepolicy

Kommunedirektøren har gjennomført en intern spørreundersøkelse om de ulike kommunalsjefområdenes praksis på reiser. Denne viser at det er ulik kultur på reiser knyttet til kompetanse, deltakelse på ulike faglige konferanser og hyppighet på innenlands og utenlands reiser. Dette avhenger selvsagt av arbeidsoppgaver og ulike faglige behov i kommunalsjefområdene.

Kommunedirektøren vil utarbeide en generell reisepolicy for kommunen, men som ivaretar ulike områders behov. Det bør vurderes om politisk virksomhet skal ha en egen reisepolicy eller inngå i denne.

Konklusjon klima og miljøhensyn

- Bærekraftig omstilling og klimahensyn tas i større grad hensyn til i alle områdene.
- Det legges mer til rette for digitale møter.
- Rutinen for bestilling av reiser justeres.
- Overordnet reisepolicy for kommunen bør utarbeides. Reisepolicyen må ivareta områdenes ulike behov.

Framtidig potensiale – digitalisering

Det er prosjekter nå som pågår, eller er i konseptfasen, som kan føre til redusert reisevirksomhet og transport i områdene. Det er potensiale i å redusere både utslipp og kostnader ved å forflytte seg mindre internt i kommunen. Slike prosjekter kan føre til at områdene i større grad kan imøtekomme redusert reisebudsjett både med at «brukeren» og «behandleren» (ansatt) reiser mindre.

Kommunedirektøren kan som eksempel nevne noen prosjekter:

For ansatte:

Videreutvikling av Kristiansand simulerings- og ferdighetssenter

Prosjektforslag på videreutvikling av Kristiansand simulerings- og ferdighetssenter er utarbeidet.

Prosjektet går ut på at helsepersonell og andre kommunalt ansatte må ha et verktøy for kontinuerlig å kunne øke kompetanse på nye og komplekse utfordringer. I forbindelse med koronapandemien har særlig behovet for raskt å kunne utvikle ny og tilpasset opplæring, som skal gjennomføres av et stort antall ansatte blitt tydelig. Simulering er en metode som benyttes for å gjenskape en virkelig situasjon.

Ved å ta i bruk en effektiv modell for kompetanseheving på tvers av kommunens områder, kan det føre til mindre behov for innkjøp av eksterne kurs, reisevirksomhet for ansatte og innleie av eksterne kursholdere. Konseptet er et kompetansesenter for simuleringstrening, og er forsinket på grunn av pandemien.

Den digitale arbeidsplassen

Fremme digital samhandling, inkludert teams som alternativ til fysiske møter.

For innbyggerne:

Digitale innbyggertjenester

Øke andelen digitale førstevalg og selvbetjeningsløsninger.

Sikker videokommunikasjon - digitaliseringsprosjekt

Dette er et prosjekt for å kunne ha videomøter med taushetsbelagt informasjon. System der det kan leies digitale møterom som ingen andre bruker samtidig. Dette kan også brukes til legemiddelgjennomganger og videokonsultasjoner med fastleger m.m. Prosjektet skal utarbeide prosedyrer og veiledninger for riktig bruk av kommunens eksisterende videokonferanseløsning for sikre videosamtaler. Prosjektet er i konseptfasen og det har et potensiale for besparelse for reiser på sikt.

Innovasjonspartnerskap velferdsteknologi Agder

Innovasjonspartnerskapet handler om å anskaffe og utvikle velferdsteknologiske løsninger for kommunene på Agder. Det skal utvikles felles løsning for trykks- og varslingssteknologi, digital hjemme oppfølging og velferdsteknologi for barn og unge. Prosjektet pågår og er tildelt 15 mill. kr i eksterne midler fra Innovasjon Norge.

Crane

Dette er et EU horizon 2020 prosjekt som tar sikte på å utvikle en integrert egenomsorgsmodell for å forbedre kroniske pasienters velvære.

Assistert selvhjelp

Dette prosjektet skal sikre en målrettet og økt bruk av digitale selvhjelpsverktøy innen psykisk helse. Prosjektet pågår, men aktiviteten er nedskalert på grunn av pandemien. Prosjekter starter opp igjen 19. april.

Generelt vil kommunedirektøren påpeke at prosjekter som handler om avstandsoppfølging/velferdsteknologi/at folk gjør ting for å følge opp sin egen helse i sitt eget hjem, kan gi reduserte reisekostnader for ansatte. Men i en del tilfeller vil det være brukeren som slipper å reise og ikke behandleren (ansatt). Nevnte prosjekter har et

framtidig potensial for redusert reisevirksomhet/ redusert transport som i hovedsak er rettet mot tjenesteproduksjon.

Konklusjon fremtidig potensial:

Fremtidig potensiale for økt digitalisering er lagt til grunn for at områdene kan imøtekomme innsparingskravet.

Økonomi – historiske regnskapstall

Redusert reisekostnader fra 2021

I fordelingen av reduserte reisekostnader pr. område i 2021 ble det også her tatt utgangspunkt i klima og bærekraft, fremtid potensial og regnskapstall. Det ble tatt utgangspunkt i regnskapsrapporter fra 2017 til 2019 og tatt et gjennomsnitt av disse årene. Kommunesammenslåingsprosess og ny organisering i ny kommune ble tatt hensyn til.

Det ble da korrigert for tjenestetransport, selvkostområdet VA, kurs for deltakere i introduksjonsprogrammet i helse og mestring og sommerskole i oppvekst. Det ble i tillegg sett på rapporter fra Bergh-Hansen og tatt hensyn til særlige forhold i gamle Søgne og skjønn ved fosterhjemstjenesten.

Det ble i 2021 gjort følgende fordeling pr. område:

Område	Nedjustert 2021-2024
Kommunedirektør	-100
Organisasjon	-500
Økonomi	-200
Samhandling og innovasjon	-300
Oppvekst	-1 600
Helse og mestring	-1 250
Kultur og innbyggerdialog	-300
By- og stedsutvikling	-750
Sum	-5 000

Ytterligere reduserte reisekostnader fra 2022

I arbeidet for reduksjon av ytterligere reduserte reisekostnader er det lagt til grunn regnskap 2021 med følgende artsgruppering som utgangspunkt:

Hele kommunen tall i 1000 kr:

Art	Regnskap 2021	Budsjett 2021	Avvik	Regnskap 2020
112018 Hotellopphold møter	1 432	590	-842	732
115000 Kurs, fagmøter, opplæring	18 754	18 358	-396	14 073
116000 Tjenestereiser, oppgavepliktig	266	673	407	281
116001 Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	5 019	4 699	-320	4 557
117000 Reise- og transportutgifter	23 502	27 860	4 358	24 031
Sum	48 973	52 180	3 207	43 674

Det er så foretatt en grundigere regnskapsanalyse. Utgifter som er relatert til transport av elever, pasienter, brukere og beboere utgjør om lag 25 mill. kr. Reiser som er eksternt finansiert inkludert gebyrfinansiert utgjør om lag 7,3 mill. kr. Reiser knyttet til lovpålagt

opplæring, sertifiseringer og annen nødvendig kompetanseutvikling for å levere forsvarlige tjenester utgjør om lag 5,7 mill. kr.

Samlet utgjør dette 77% av utgiftene regnskapsført på disse artene i 2021. Altså dette bør holdes utenfor grunnlag for reduksjon.

Kommunedirektøren har så sett på kostnader som er knyttet til annen faglig oppdatering, kurs, konferanser, brukerforum, studieturer (også i politisk regi) og andre mindre sosiale tiltak. Dette utgjør 11 mill. kr – om lag 23% og er et justert grunnlag for budsjettreduksjon.

Årene 2020 og 2021 har vært preget av liten reisevirksomhet, og på tross av fremtidig potensiale for digitale løsninger vil nok reisevirksomheten gå noe opp i forhold til disse årene. På bakgrunn av kommuneplanens forutsetninger for å lykkes med at kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass er det også viktig at ansatte får økt kompetanse og utvikling. Ikke alt dette er mulig å gjennomføres digitalt.

Dersom reisebudsjettene ble redusert med 11 mill. kr ville det meste av mulighet til faglig kompetanseutvikling og deltakelse i ulike prosjekter og initiativ bli tatt bort. Men på bakgrunn av framtidig potensiale på digitale løsninger vil det være mulig å ta ned budsjettene noe.

Konklusjon økonomi

Kommunedirektøren kan ved ny gjennomgang ikke se at det er realistisk å redusere reisekostnadene med ytterligere 15 mill. kr. Dette må også ses i sammenheng med allerede vedtatte innsparingskrav, allerede nedjusterte reisekostnader og bystyrets verbalvedtak om effektivisering av administrative kostnader.

Kommunedirektøren foreslår at områdenes budsjett reduseres med 5 mill. kr med følgende fordeling pr. område fra 2022 (hvit kolonne). Dette betyr en samlet reduksjon fra 2020 med 10 mill. kr.

Tall i 1000 kr

Område	Ytterligere nedjustering 2022-2025	Allerede nedjustert i 2021-2024	Nedjustering i forhold til 2020
Kommunedirektør	-50	-100	-150
Organisasjon	-670	-500	-1 170
Økonomi	-200	-200	-400
Samhandling og innovasjon	-300	-300	-600
Oppvekst	-1 950	-1 600	-3 550
Helse og mestring	-750	-1 250	-2 000
Kultur og innbyggerdialog	-380	-300	-680
By- og stedsutvikling	-700	-750	-1 450
Sum	-5 000	-5 000	-10 000

KONKLUSJON

På bakgrunn av klima/bærekraftsdimensjonene, fremtidig digitaliseringspotensiale og justert regnskapsgrunnlag fra 2021 foreslår kommunedirektøren at områdenes budsjett nedjusteres med 5 mill. kr med fordeling skissert i tabellen i hvit kolonne ovenfor.

Sammenligninger med andre kommuner

Kommunedirektøren har som en tilleggsopplysning spurt 5 andre store kommuner i tillegg til Arendal og Lindesnes kommuner, om de har vedtatt besparelser på reiser, og hvordan dette i tilfellet er fordelt.

Ut ifra svarene er det kun Bergen kommune som har konkrete nye besparelser på reduserte reisekostnader. Men de fleste store kommunene fikk generelle effektiviseringskrav fra 2020 som er videreført, det er her opplyst at reduserte reiser kan være tiltak for å oppnå de generelle innsparingskravene.

Svar fra kommunene:

Bergen kommune:

- vedtatt 8 mill. kr i reduserte reisekostnader fra 2022
- fordeling basert på faktisk forbruk de 3 siste år
- har i tillegg en rekke andre

Stavanger kommune

- vedtatt besparelse på 24 mill. kr i 2020 som er videreført i økonomiplanen framover
- fordelt andelsmessig etter historisk forbruk

Trondheim kommune:

- vedtatt 25 mill. kr i 2020 og fra 2023 + 1 mill. kr på politiske komitereiser
- fordelt andelsmessig på tjenesteområdene etter historisk forbruk (korrigert for barnevern)

Sandens kommune

- ikke fattet vedtak om besparelser
- har generelle innsparingskrav på årene 2020-2023 på 5% av netto ramme på tjenesteområdene. Satt i gang omstillingsprosjekter for å konkretisere tiltak. Mange vil nok bruke mindre reiser som tiltak.

Tromsø kommune

- ikke vedtatt besparelser på reiser enda

Arendal kommune

- ingen vedtak knyttet til besparelse på reisekostnader
- praksis er uansett mindre reiser i framtiden
- har generelt kutt/effektivisering ved ikke å prisjustere driftsutgifter utover lønn. Kun husleier og formelle avtaler justeres. Bruker reduserte reiser som tiltak her.

Lindesnes kommune

- ingen vedtak knyttet til besparelser på reisekostnader
- praksis er uansett mindre reiser i framtiden
- reduserte reiser brukes som tiltak i allerede vedtatte innsparingskrav

Punkt 47/22: Mandat for utredning av barnehage- og skolestruktur i nedre del av Songdalen

Bilag

Vedtak OPPV, 05042022, Sak 17/22, Mandat for utredning av barnehage- og skolestruktur i nedre del av Songdalen

Dato 22. februar 2022
Saksnr.: 2022007476-1
Saksbehandler Svein Tore Kvernes
Godkjent av Kristin Eidet Robstad
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Oppvekstutvalget
Formannskapet

Møtedato
05.04.2022
06.04.2022

Mandat for utredning av barnehage- og skolestruktur i nedre del av Songdalen

Forslag til vedtak

Formannskapet vedtar foreliggende mandat for utredning av barnehage- og skolestruktur i nedre del av Songdalen.

Sammendrag

I økonomiplan 2022-25 ble det redegjort for og vedtatt utredning av 5 alternativer for hvordan barnehage- og skolestrukturen i nedre del av Songdalen skal løses. Bakgrunnen er situasjonen for Rosseland skole og at noen av barnehagene i området er uhensiktsmessig lokalisert i forhold til der foreldre bor og i forhold til naturlig reisevei.

Følgende alternativ skal utredes:

- Bygge 1-7 skole på Rosseland, på sikt reetablere Birkelid barnehage (eventuelt også Tunballen barnehage) på avsatt barnehagetomt på Løvolden.
- Bygge oppvekstsenter med 1-4 skole og barnehage på tomte til Rosseland skole. 5.-7. trinn fra området får skoletilbud på Tunballen. Det er da naturlig at det er Birkelid barnehage som inngår i oppvekstsenteret.
- Etablere Birkelid barnehage på Rosseland og skoleelevene fra området (1-7) får sitt skoletilbud på Tunballen (det er også kapasitet på Nygård skole).
- Etablere Birkelid barnehage og Tunballen barnehage på Rosseland og skoleelevene fra området (1-7) får sitt skoletilbud på Tunballen. (Det er også kapasitet på Nygård skole).
- Etablere bydelshus/samlingslokale og eventuelt nærmiljøpark på Rosseland. Skoleelevene fra området (1-7) får sitt skoletilbud på Tunballen. (Det er også kapasitet på Nygård skole). På sikt reetablere Birkelid barnehage (eventuelt også Tunballen barnehage) på avsatt barnehagetomt på Løvolden.

Utredningen skal gi korrekt og tilstrekkelig informasjon om konsekvenser og vurderinger av ulike muligheter, slik at Bystyret har et godt beslutningsgrunnlag for å fatte vedtak om framtidig organisering og investeringstiltak. Utredningen ventes ferdig våren 2022 med videre behandling og påfølgende høring over sommeren.

Dersom det ut fra innspillprosess, eller ut fra konsulentens vurdering, anses å være flere aktuelle alternativ innenfor mandatet økonomiske rammer og målsetting for øvrig, kan dette avklares underveis med oppvekst som oppdragsansvarlig.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Bystyret vedtok i budsjettmøtet 15.12. 21. kommunedirektørens forslag til økonomiplan med justeringer lagt fram i tilleggssinnstillingen og endringer som ellers framkommer i budsjettvedtaket. Det ble vedtatt å utrede 5 alternativer for hvordan barnehage- og skolestrukturen i nedre del av Songdalen skal løses.

Bakgrunnen for dette er at kommunedirektøren ved forrige rullering av økonomiplanen foreslo en nedleggelse av Rosseland skole ut fra at Tunballen og Nygård har betydelig ledig kapasitet og kan ta imot alle elevene med mindre ombyggingstiltak, og det vil gi et godt skoletilbud.

Bystyret la inn midler til å opprettholde driften av skolen videre, og vedtok samtidig at skolens fremtid og lokalisering skulle vurderes som del av mulighetsstudiet på Birkelid. Mulighetsstudiet på Birkelid konkluderte med at det vil være utfordringer med å etablere ny virksomhet der på grunn av omfattende flomsikringstiltak, særlig med tanke på å sikre veien, men også området for øvrig, behov for utbedring av vei og at deler av området består av kvikkleire.

I økonomiplanen ble det pekt på behovet for en rask avklaring rundt skolestruktur og hva som skal skje på Rosseland/Volleberg ut fra den bygningsmessige tilstanden på Rosseland.

En annen problemstilling som ble pekt på i økonomiplanen er barnehagestrukturen i området. De 5 barnehagene i gamle Songdalen kommune er lokalisert slik: En barnehage på Finsland, to barnehager på Nodelandsheia og to barnehager på Birkelid/på vei til Birkelid. Ingen barnehager er lokalisert sentrumsnært eller langs naturlig akse for arbeidsvei. Barnehagene på Nodelandsheia har 75 barn som bor på akse Rosseland - Hortemo, nede i dalen. Derfor vil det kunne være hensiktsmessig å relokalisere en eller to av barnehagene på Birkelid/Nodelandsheia til mer sentrumsnære områder eller langs "pendler-/bussakse". Rosselandtomta vil i så måte være en aktuell lokalisering. Det er for øvrig avsatt barnehagetomt ved Løvolden, like sør for Nodeland, som er en god lokalisering og kan være aktuell å bruke på lengre sikt.

Utredningsalternativ

- Bygge 1-7 skole på Rosseland, på sikt reetablere Birkelid barnehage (eventuelt også Tunballen barnehage) på avsatt barnehagetomt på Løvolden.
- Bygge oppvekstsenter med 1-4 skole og barnehage på tomte til Rosseland skole. 5.-7. trinn fra området får skoletilbud på Tunballen. Det er da naturlig at det er Birkelid barnehage som inngår i oppvekstsenteret.
- Etablere Birkelid barnehage på Rosseland og skoleelevene fra området (1-7) får sitt skoletilbud på Tunballen (det er også kapasitet på Nygård skole).
- Etablere Birkelid barnehage og Tunballen barnehage på Rosseland og skoleelevene fra området (1-7) får sitt skoletilbud på Tunballen. (Det er også kapasitet på Nygård skole).
- Etablere bydelshus/samlingslokale og eventuelt nærmiljøpark på Rosseland. Skoleelevene fra området (1-7) får sitt skoletilbud på Tunballen. (Det er også kapasitet på Nygård skole). På sikt reetablere Birkelid barnehage (eventuelt også Tunballen barnehage) på avsatt barnehagetomt på Løvolden.

Det er bevilget 400.000 kr i 2022 til å gjennomføre utredningen. Kommunedirektøren ser det naturlig å benytte rammeavtalen med Norconsult til arbeidet.

Utredningen skal omfatte

Utredningen skal vurdere de 5 aktuelle strukturmulighetene opp mot hverandre og gi en anbefaling om løsningsalternativ.

Utredningen skal gi korrekt og tilstrekkelig informasjon om konsekvenser og vurderinger av ulike muligheter, slik at Bystyret har et godt beslutningsgrunnlag for å fatte vedtak om framtidig organisering og investeringstiltak.

De ulike alternativene skal utredes/vurderes med hensyn til:

- Faglige forhold (fordeler/ulempes)
- Mulighetsstudie, herunder reguleringsmessige forhold
- Hensynet til senterstruktur og arealbruk
- Sambruksmuligheter og nærmiljøfunksjon
- Transport/reiseveg
- Klimaperspektiv - utslippsregnskap
- Barn/ungdom og foresatte – barns beste
- Ansatte i barnehage og skole
- Kostnadsforskjeller investering og drift – levetidsperspektiv – som også innbefatter nødvendig tilstandsvurdering (LCC) av Rosseland skole.
- Etterbruk/beregning av verdi på eventuelle frigjorte tomter/bygninger inngår også i vurderingen Innledningsvis gjennomføres en innspillprosess med berørte parter i barnehage, skole og nærmiljø.

Dersom det ut fra innspillprosess, eller ut fra konsulentens vurdering, anses å være flere aktuelle alternativ innenfor mandatet økonomiske rammer og målsetting for øvrig, kan dette avklares underveis med oppvekst som oppdragsansvarlig.

Tidsplan

Utredningen gjennomføres i løpet av våren 2022 og legges fram for oppvekstutvalget og Formannskapet med påfølgende høring høsten 2022.

Juridisk grunnlag

I forbindelse med skolestruktursaker er det særskilte krav til saksbehandling som følge av at nærskolereppen kan bli endret. Det innebærer at forhold rundt skoletilhørighet må utredes og berørte parter høres før strukturendringer kan skje.

Klima- og miljømessige konsekvenser

De ulike alternativene skal utredes med hensyn til klima- og miljømessige konsekvenser,

Uttalelse fra rådene

Saken forelegges for ungdommens bystyre.

Medvirkning med innbyggere/brukerrepresentanter

Det vil innledningsvis i utredningen bli gjennomført en innspillprosess med berørte barnehager og skoler (barn/elever og ansatte) og nærmiljø. Rapporten vil bli sendt på høring før innstilling gjøres.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Formannskapet vedtar foreliggende mandat for utredning av barnehage- og skolestruktur i nedre del av Songdalen.

Punkt 48/22: Høringsutkast folkehelsestrategi 2022-2030

Bilag

Folkehelsestrategi versjon 1.0 - sammen om gode levekår, god livskvalitet og god helse for alle - 2022-2030

Sammenstilling av medvirkningsinnspill Folkehelsestrategien

Folkehelse 2021 Helse, livskvalitet og levekår i Kristiansand kommune Oversiktsdokument folkehelse

Dato 23. mars 2022
Saksnr.: 2020032962-13
Saksbehandler Ranveig Odden
Godkjent av Camilla Jarlsby
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
06.04.2022

Høringsutkast folkehelsestrategi 2022-2030

Forslag til vedtak

1. Formannskapet slutter seg til 1. versjon av folkehelsestrategien
2. Formannskapet vedtar å legge folkehelsestrategien ut på høring, med høringsfrist 30. april 2022

Sammendrag

Planstrategien for Kristiansand kommune tydeliggjør behovet for en folkehelsestrategi. Folkehelsestrategien er utarbeidet av en tverrsektoriell intern prosjektgruppe på bakgrunn av nasjonale og regionale føringer, kommuneplanens samfunnsdel, oversiktsdokumentet over befolkningens helse, *Folkehelsa 2021*, og medvirkningsinnspill. Folkehelsestrategien er nært knyttet til kommuneplanens samfunnsdel der bredden i folkehelsearbeidet er godt ivaretatt. Folkehelsestrategien er utarbeidet som en arbeidsmetodikk for å sikre at arbeid med de folkehelsemål satt i kommuneplanens samfunnsdel bidrar til resultater på befolkningsnivå, fremmer befolkningens helse og livskvalitet og reduserer sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeid er i sin natur tverrsektorielt og folkehelsestrategien er derfor gjeldene for alle direktørområder, og alle områder skal bidra til å fremme folkehelse med de virkemidlene de er tillagt.

Vedlegg:

Folkehelsestrategi versjon 1.0 - sammen om gode levekår, god livskvalitet og god helse for alle - 2022-2030

Sammenstilling av medvirkningsinnspill Folkehelsestrategien

Folkehelsa 2021 Helse, livskvalitet og levekår i Kristiansand kommune

Oversiktsdokument folkehelse

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Planstrategien for Kristiansand kommune, vedtatt 27. november 2019, tydeliggjør behovet for en folkehelsestrategi. Bestillingen var en overordnet og strategisk plan, uten tiltak.

Arbeidsprosessen

Planarbeidet har vært organisert som et prosjekt, med Kommunedirektørens ledergruppe som styringsgruppe. Folkehelsekoordinator har ledet arbeidet sammen med en tverrsektoriell prosjektgruppe. Prosjektet har hatt en ekstern ressursgruppe bestående av representanter fra folkehelseutdanningene ved Universitetet i Agder, Folkehelselederen i Agder fylkeskommune og daglig leder av Røde Kors Kristiansand. Formannskapet har blitt orientert om arbeidet i to omganger, første gang knyttet til oppstart av arbeidet, andre gang knyttet til presentasjon av oversiktsdokumentet for folkehelse, *Folkehelsa 2021*.

Det har blitt gjennomført medvirkning på flere måter;

- Relevante innspill fra medvirkningsarbeidet knyttet til kommuneplanens samfunnsdel er systematisk hentet inn og brukt i arbeidet
- Det ble gjennomført workshop med alle rådene vinter 2020/2021, bortsett fra rådet for funksjonshemmede (på grunn av Covid-19), der de fikk mulighet til å komme med innspill til folkehelseutfordringer og innhold til folkehelsestrategien. Rådene har også kommet med innspill/tilbakemelding til et utkast av folkehelsestrategien november/desember 2021.
- Mars 2021 ble det gjennomført et digitalt innspillsmøte med workshop, der et stort utvalg frivillige aktører deltok, i tillegg til representanter fra Sørlandet Sykehus HF, Agder Fylkeskommune og Universitetet i Agder.
- Et digitalt innspillsskjema er brukt våren 2021 til å hente inn skriftlige innspill, vi mottok 39 stykker.

Folkehelsestrategi – sammen om gode levekår, god livskvalitet og god helse for alle

Folkehelsestrategien er utarbeidet på bakgrunn av nasjonale og regionale føringer, kommuneplanens samfunnsdel, oversiktsdokumentet *Folkehelsa 2021* og medvirkningsinnspill. Planen er en strategi og inneholder derfor ikke tiltak, men skal være en retningsgiver for kommunens systematiske og langsiktige folkehelsearbeid.

Formålet med folkehelsestrategien er å bidra til en lokal samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Visjonen er «sammen om gode levekår, god livskvalitet og god helse for alle». Visjonen tydeliggjør at fokus rettes i større grad mot de bakenforliggende faktorer for helse (levekår) i tillegg til fokus på helse og livskvalitet. Visjonen tydeliggjør også at folkehelsearbeidet skal ha et befolkningsrettet perspektiv.

Hovedmålet for strategien er: «Alle innbyggere opplever god helse og livskvalitet, uavhengig av hvem de er og hvor de bor i Kristiansand». Dette målet presiserer igjen det befolkningsrettede perspektivet i folkehelsearbeidet, i tillegg til perspektivet om å utjevne sosiale og geografiske helseforskjeller.

Det er i strategien pekt på tre innsatsområder. Under hvert innsatsområde benytter vi retningsmål fra kommuneplanens samfunnsdel. Disse retningsmålene har fått nye folkehelseledemål. Denne måten å strukturere strategien på tydeliggjør hvordan folkehelsestrategien skal bidra til å oppfylle mål satt i kommuneplanens samfunnsdel.

Videre er det i strategien utarbeidet et sett med strategier som alle gjelder for samtlige retningsmål og delmål. Disse strategiene skal fungere som en arbeidsmetodikk, eller en sjekkliste for folkehelsearbeidet i kommunen. De viser hvordan vi bør arbeide for å få måloppnåelse på befolkningsnivå og sikre best mulig resultat på befolkningens helse og fordelingen av den.

Sammenheng mellom kommuneplanens samfunnsdel og folkehelsestrategien

Folkehelseperspektivet og bredden i folkehelsearbeidet er tydelig forankret i kommuneplanens samfunnsdel. Den tematiske delen av folkehelsearbeidet er ivaretatt der, med flere mål og strategier. Folkehelsestrategien er derfor utarbeidet som et verktøy og en arbeidsmetodikk for folkehelsearbeidet som skal sees i sammenheng med målene og strategiene i kommuneplanens samfunnsdel. Folkehelsestrategien peker på hvordan vi skal innrette folkehelsearbeidet i kommunen for å sikre bedre folkehelse og jevnere fordeling av helse. På den måten vil folkehelsestrategien bidra til at de mål i samfunnsdelen skaper handling som vil resultere i bedre helse i hele befolkningen og en jevnere fordeling av helse.

Videre arbeid

Folkehelsestrategien skal følges opp i alle direktørområder, innen de oppgaver og virkemidler de er tillagt, herunder lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting. Dette vil skape eierskap og initiativ i de ulike kommunalområdene for å fokusere på tiltak, prosjekter, samarbeid og tjenesteutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Direktørområdet Kultur og innbyggerdialog har et koordinerende ansvar for kommunens folkehelsearbeid, og alle direktørområder har hovedansvar for gjennomføringen av område- eller fagspesifikke prosjekter og utviklingsarbeid.

Folkehelsearbeid er langsiktig arbeid. Det tar tid å bygge opp kompetanse, nettverk, strukturer på området, samt at effektene av et godt folkehelsearbeid ligger ofte langt frem i tid. Arbeidet må være målrettet, langsiktig og koordinert, samarbeid mellom direktørområdene er helt avgjørende.

Juridisk grunnlag

Lov om folkehelsearbeid med forskrift
Lov om planlegging og byggesaksbehandling
Lov om kommuner og fylkeskommuner

Økonomiske konsekvenser

Ingen. Eventuelle folkehelseiltak som følger av arbeidet med kommuneplanen og folkehelsestrategien integreres i arbeidet med økonomiplanen.

Barn og unges interesser

Folkehelsestrategien ivaretar barn og unges interesse på flere måter; flere av retningsmålene, delmålene og strategiene er rettet mot dem. Det er viktig at eventuelle folkehelseiltak som følger av strategien også ivaretar barn og unges interesser.

Klima- og miljøkonsekvenser

Folkehelsestrategien har ingen direkte klima- og miljøkonsekvenser, men den kan bidra til folkehelseiltak som har slike konsekvenser. Dette må vurderes når tiltak utformes. Mange folkehelseiltak vil ha positive konsekvenser for klima og miljø.

Vurdering

Det vurderes slik at forslaget til folkehelsestrategi for Kristiansand kommune vil styrke kommunens folkehelsearbeid og gi arbeidet en tydelig retning og prioritering. Folkehelsestrategien må sees i nær sammenheng med samfunnsdelen og de mål og strategier som ligger der, folkehelsearbeidet er godt implementert i den. Men folkehelsestrategien blir en arbeidsmetodikk kommunen skal bruke for å oppnå resultater på befolkningsnivå, sikre god helse og livskvalitet i hele befolkningen og redusere sosiale helseforskjeller. At strategien skal følges opp i alle kommunens direktørområder vurderes

som nyttig da folkehelsearbeidet i sin natur er tverrsektorielt og alle områder har ansvar for å fremme god folkehelse med sine virkemidler.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

1. Formannskapet slutter seg til 1. versjon av folkehelsestrategien
2. Formannskapet vedtar å legge folkehelsestrategien ut på høring, med høringsfrist 30. april 2022

Punkt 49/22: Bystyrets størrelse og politisk struktur

Bilag

Vedtak byst, 27042022, Sak 68/22, Bystyrets størrelse og politisk struktur

Dato 17. mars 2022
Saksnr.: 2022008903-1
Saksbehandler Anne K. Aunevik
Marianne O. Tronstad
Godkjent av Bernt Jørgen Stray
Kjell A. Kristiansen
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
06.04.2022
27.04.2022

Bystyrets størrelse og politisk struktur

Forslag til vedtak

1. Bystyret vedtar at antall medlemmer i det nye bystyret skal bestå av 45 medlemmer
2. Formannskapet skal bestå av 13 medlemmer
3. Den politiske strukturen skal bestå av fire utvalg med politisk ansvar for de fire kommunalområdene. Disse utvalgene skal bestå av ni medlemmer. Det gjelder:
  - a. By- og stedsutviklingsutvalget
  - b. Helseutvalget
  - c. Kulturutvalget
  - d. Oppvekstutvalget
4. Nærings- og eierskapsutvalget videreføres med syv medlemmer som velges blant formannskapets medlemmer.
5. Arbeids- og inkluderingsutvalget nedlegges, med virkning fra den 1. januar 2023
6. Bystyret ber om egen sak som vurderer både behov for organisasjonsutvalget og organisering av det partssammensatte arbeidet.
7. Bystyret opprettholder øvrige utvalg og kommunale organer. Ansvar og antall medlemmer vurderes i forbindelse med gjennomgangen av reglementene i begynnelsen av neste valgperiode.

Sammendrag

Kommunedirektøren anbefaler at antall medlemmer i bystyret reduseres fra 71 til 45 fra neste valgperiode etter kommunestyrevalget i 2023. Ut fra innbyggertall vil det tilsvare størrelsen på kommunestyret i Bærum kommune.

Kommunedirektørens foreslår at formannskapets størrelse reduseres fra 15 til 13 medlemmer.

Kommunedirektøren foreslår at den politiske strukturen fortsatt skal bestå av fire utvalg med politisk ansvar for de fire kommunalområdene. Antall medlemmer i disse utvalgene reduseres fra 11 til ni medlemmer.

Kommunedirektøren anbefaler å videreføre dagens ordning med eget utvalg med ansvar for nærings- og eierskapspolitikk med syv medlemmer som velges blant formannskapets medlemmer.

Kommunedirektøren foreslår at Arbeids- og inkluderingsutvalget nedlegges. Bystyrets flertall vedtok den 15. desember 2021 å ikke videreføre finansieringen til dette utvalget etter endt valgperiode. Kommunedirektøren legger derfor til grunn at det allerede er flertall i bystyret for nedleggelse av utvalget. Kommunedirektøren foreslår at nedleggelsen iverksettes allerede i inneværende bystyreperiode, fra den 1. januar 2023.

Kommunedirektøren vil fremme en egen sak med vurdering av behov for organisasjonsutvalget sett i sammenheng med evaluering og organisering av det partssammensatte samarbeidet (oppfølging av organisasjonsutvalget vedtak den 4. mars 2021 i sak 11/21).

Kommunedirektøren anbefaler å opprettholde øvrige utvalg og kommunale organer. Spørsmål om eventuelle endringer i ansvar og antall medlemmer vurderes i forbindelse med gjennomgangen av reglementene i begynnelsen av neste valgperiode.

Vedlegg:

Saksutredning

1. Innhold i saken

Innhold

Saksutredning	3
1. Innhold i saken	3
2. Bakgrunn for saken	3
3. Bystyrets størrelse	5
3.1. Kommuneloven	5
3.2. Andre kommuner	5
3.3. Partimessig representasjon	6
3.4. Geografisk representasjon	6
3.5. Vurdering utfra kommunelovens formålsbestemmelse	7
4. Formannskapet	8
5. Politisk struktur	9
5.1. Prinsipper og begrunnelser for nåværende politisk struktur	9
5.2. Antall utvalg og antall medlemmer i utvalgene	11
5.3. Arbeids- og inkluderingsutvalget	12
6. Andre utvalg og kommunale organer	15
6.1. Øvrige politiske utvalg og kommunale organer	15
6.2. Medvirkningsråd	15
7. Kommunedirektørens innstilling	17

2. Bakgrunn for saken

Stortinget vedtok den 8. juni 2017 at de tre kommunene Songdalen, Søgne og Kristiansand skulle slås sammen til en kommune. Kommunestyrene fra de tre kommunene avholdt den 20. juni 2017 et felles kommunestyremøte, etter innkalling fra Fylkesmannen (nå Statsforvalteren). I dette møtet ble det blant annet vedtatt at den nye kommunen skulle være organisert etter formannskapsmodellen og at bystyret skulle ha 71 medlemmer. Dette lå også til grunn da bystyret vedtok politisk struktur og organisering i sak 27/19, den 23. oktober 2019, hvor følgende ble vedtatt:

- 1. Den politisk organisering av Kristiansand kommune organiseres med 7 hovedutvalg basert på fagsektormodellen. Hovedutvalgene er: a. Helseutvalg b. Oppvekstutvalg c. Kulturutvalg d. By – og stedsutviklingsutvalg e. Organisasjonsutvalg f. Nærings – og eierskapsutvalg (Enst.)*
- 2. Bystyret vedtar i tillegg opprettelsen av hovedutvalg for arbeid og inkludering, Arbeid - og inkluderingsutvalget. Utvalget skal være et 11-utvalg på linje med de øvrige hovedutvalgene. Valg- og honorarutvalget utarbeider forslag til reglement, og avklarer grenseoppgangen mellom hovedutvalget og Formannskapet. Møtefrekvens og godtgjøring gjøres lik øvrige hovedutvalg. (65/6)*
- 3. Øvrige utvalg opprettes slik de er omtalt i saken, og bystyret behandler ansvars – og arbeidsområdene gjennom å vedta reglementene.*
- 4. Kommunedirektøren utarbeider egen sak om politisk organisering av vennskapsby-samarbeid med Rajshahi*

5. *Kommunedirektøren utarbeider egen sak om såkalte oppgaveutvalg i løpet innen utgangen av mai 2020.*
6. *Kommunedirektører sikrer at det gjennomføres en evaluering av politisk struktur og organisering innen utgangen av 2022*

(Enst.)

Denne saken er en oppfølging av vedtakspunkt 6, hvor bystyret ba kommunedirektøren sikre at det gjennomføres en evaluering av politisk struktur og organisering innen utgangen av 2022.

Saken er samtidig en oppfølging av bystyrets vedtak fra møte den 16. desember 2020, sak 254/20, kommunalområde organisasjon, verbalforslag nummer 3:

"Bystyret ber kommunedirektøren komme tilbake med en sak som beskriver mulig fremtidig organisering, og begrunnede forslag til størrelsen på bystyret."
(63/8)

Med bakgrunn i de to politiske vedtakene nevnt over fremmer kommunedirektøren en felles sak om både bystyrets størrelse og politisk struktur og organisering. Det er ønskelig at bystyret tar stilling til begge deler før sommeren 2022, slik at de politiske partiene kan ta høyde for bystyrets vedtak i sine nominasjonsprosesser fram mot neste kommunevalg høsten 2023.

I tidligere Kristiansand bestod kommunestyret av 53 medlemmer, i tidligere Søgne 37 og i tidligere Songdalen var det 25 medlemmer. Til sammen utgjør dette 115 kommunestyremedlemmer. Størrelsen på bystyret for den nye kommunen ble, som nevnt over, vedtatt i felles kommunestyremøte 20. juni 2017. I forbindelse med saksforberedelsene til dette møtet kom det fram at alle tre kommuner var enige om at det ved oppstarten av ny kommune burde være et relativt stort bystyre som kunne sikre god geografisk og partimessig representasjon. Forslagene som ble drøftet var mellom 63 og 77 medlemmer, og 71 ble derfor vurdert som et kompromiss.

Bystyret har bedt kommunedirektøren komme med begrunnede forslag til størrelse på bystyret. Konsekvenser av ulike størrelser på bystyret er belyst ved å sammenligne tre modeller: lovens minimum på 43 medlemmer (1), en mellomløsning på 53 medlemmer (2) og nåværende modell på 71 medlemmer (3). Konsekvensene vurderes utfra:

- Partimessig representasjon
- Geografisk representasjon
- Kommunelovens formålsbestemmelse

Kommunedirektørens vurderinger av bystyrets størrelse er basert på hva som står i kommuneloven og dens forarbeider, sammenligninger med andre kommuner og en rapport fra forsker Jan Erling Klausen fra 2015, som gjengis i forkortet form på regjeringens nettsider fra 2018¹. Utgangspunktet for begrunnelsene er hentet fra formålsbestemmelsen i kommuneloven som sier at kommuner skal være effektive, tillitsskapende og bærekraftige.

Kommunedirektørens evaluering av politisk struktur består av en gjennomgang av antall saker og møter i de politiske utvalgene i 2020 og 2021.

Organisasjonsutvalget vedtok den 4. mars 2021 i sak 11/21 at organisering av partssammensatte utvalg evalueres senest våren 2023. Evaluering av partssammensatt utvalg handler om samhandling mellom kommunen som arbeidsgiver og de ansattes representanter. Evaluering og forslag til oppfølging vil komme i egen sak.

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunestruktur/Verktoy/lokaldemokrativeilederen/politisk-organisering-og-politikernes-rolle/kommunestyrets-storrelse/id2424164/>

3. Bystyrets størrelse

3.1. Kommuneloven

Kommuneloven (kompl.) § 5-5 bokstav e) sier at kommuner med mer enn 100.000 innbyggere skal ha minst 43 medlemmer og antallet må være oddetall. Hvis kommunestyret vil endre medlemstallet, må de selv vedta dette innen utgangen av desember i nest siste år av valgperioden. Endringen gjelder fra neste valgperiode.

Kompl. § 5-5 er en videreføring av kommuneloven av 1991 § 7. I forarbeidene til ny kommunelov (Prop. 46 L 2017-2018 s 54) uttales at tidligere regler videreføres. Det er da naturlig å gå til forarbeidene til kommuneloven av 1991 for å finne begrunnelsen for bestemmelsen som fastsetter medlemstall.

I kommuneloven av 1954 var minimumsantallet 59 for kommuner over 100 000 og kommunestyret kunne - når "særlige forhold" tilsa det - fastsette et lavere eller høyere medlemstall. Avgjørelsen måtte godkjennes av Kommunaldepartementet.

I utredningen av kommunelov i 1990 (NOU 1990:13) foreslo flertallet at minimumstallet skulle settes til 11 medlemmer. Et mindretall foreslo 43 medlemmer for kommuner over 100 000. Mindretallet understreket at minimumsgrensen ikke må settes slik at det oppstår konflikt med kravet til representativitet og uttalte bla: *«Kommunenes og fylkeskommunenes plass som viktige byggeklosser i vårt demokrati nødvendiggjør et rimelig samsvar mellom antall innbyggere og antall representanter.»*

I Ot.prp.nr. 42 (1991-92) s 69 uttalte departementet *"Høye medlemstall kan gi mulighet for bred politisk deltakelse, mens lave medlemstall kan gi mer fleksible styringsorganer med større saksbehandlingskapasitet."*

Departementet sluttet seg til forslaget om minimum 43 medlemmer (for kommuner over 100 000) og uttalte følgende: *"Dette forslaget innebærer en moderat oppmyking av de gjeldende regler, i retning av mindre kommunestyrer/fylkesting og større frihet for den enkelte kommune/fylkeskommune ved fastsetting av medlemstallet. Forslaget representerer, etter departementets vurdering, et rimelig kompromiss mellom hensynet til fleksibilitet og effektivitet på den ene siden, og hensynet til bredde og representativitet på den andre."*

Ved vurderingen av organisering og antall bystyremedlemmer er det relevant å legge vekt på kommunelovens formålsbestemmelse § 1-1, andre ledd: *«Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige.»*

3.2. Andre kommuner

Kommunedirektøren har innhentet oversikt fra andre kommuner når det gjelder størrelse på kommunestyret. Kristiansand er den kommunen i Norge med nest flest medlemmer. Her er eksempler fra noen sammenlignbare kommuner:

Ålesund	77 medlemmer (ca. 67.000 innbyggere, ny sammenslått kommune)
Stavanger	67 medlemmer (ca. 144.000 innbyggere, ny sammenslått kommune)
Drammen	57 medlemmer (ca. 102.000 innbyggere, ny sammenslått kommune)
Asker	55 medlemmer (ca. 95.000 innbyggere, ny sammenslått kommune)
Bærum	51 medlemmer (ca. 128.000 innbyggere)

De siste årene har mange kommuner redusert antall folkevalgte. Erfaringer fra tidligere og andre sammenslåinger er at det blir færre folkevalgte alt i alt, når to eller flere kommuner slår seg sammen. Mønsteret er at det nye kommunestyret har samme antall plasser som det største kommunestyret hadde før sammenslåingen ([Regjeringens nettside fra 2018](#)).

Kommunedirektøren er kjent med at av kommunene nevnt over har blant annet Ålesund og Asker igangsatt et arbeid med å vurdere å redusere antall medlemmer i sitt kommunestyre.

3.3. Partimessig representasjon

Når det nå skal vurderes ulike modeller for antall medlemmer av bystyret tas det utgangspunkt i valgresultatet for 2019. Ved valget i 2019 i Kristiansand fordelte de 71 mandatene seg på 13 lister/partier. I ettertid har enkelte medlemmer meldt seg ut av listen de ble valgt inn via, dette er ikke hensyntatt i videre beregning.

Det er gjort en beregning av hvordan partisammensetningen ville vært om man ved det samme valget hadde hatt et mindre bystyre. Det er derfor foretatt nytt manuelt valgoppgjør for alternativene med 43 og 53 medlemmer basert på stemmegivningen ved valget i 2019. Antall lister/partier i bystyret ved de tre modellene vil da være representert som følger:

1. 43 medlemmer: 12 partier representert.
2. 53 medlemmer: 12 partier representert
3. 71 medlemmer: 13 partier representert

Denne oversikten viser at en reduksjon av antall medlemmer vil gi en relativt liten reduksjon i antall partier representert i bystyret.

3.4. Geografisk representasjon

Ifølge Klausen (2015) kan det være viktig for nye storkommuner at flere deler av kommunen opplever at de blir representert. Hvis deler av den nye kommunen blir svakt representert, kan dette gi grobunn for negative oppfatninger om at ens eget sted blir forbigått og glemt.

Det er gjort en beregning av geografisk fordeling av representanter basert på valgresultatet i 2019 og disse representantenes bostedskommune på valgtidspunktet. De tre alternative modellene er sammenlignet med folketallet i de tre tidligere kommunene for å vurdere forholdet mellom andel innbyggere og andel medlemmer i bystyret.

Tidligere kommuner	Andel (og antall) innbyggere pr 01.01.2019	Andel (og antall) medlemmer hvis 43	Andel (og antall) medlemmer hvis 53	Andel (og antall) medlemmer hvis 71
Songdalen	6% (6706 innb.)	11,5% (5 repr.)	11% (6 medl.)	13% (9 medl.)
Søgne	10,3 % (11 403 innb.)	18,5% (8 repr.)	17% (9 medl.)	17% (12 medl.)
Kristiansand	83,6% (92 282 innb.)	70% (30 repr.)	72% (38 medl.)	70% (50 medl.)
Sum	100% (110 391 innb.)	43	53	71

Denne oversikten viser at tidligere Songdalen i dagens bystyre fikk dobbelt så stor andel medlemmer (13%) enn andel av folketallet skulle tilsi (6%), og at også tidligere Søgne har større andel medlemmer (17%) enn andel av folketallet skulle tilsi (10,3%). For tidligere Kristiansand er det motsatt, ved at andel innbyggerne utgjør 83,6% av befolkningen mens andel medlemmer er 70%.

Når kommunedirektøren har gått gjennom valgresultatet fra 2019 og gjort beregninger av hvordan den geografiske fordelingen mellom de gamle kommunene ville vært hvis bystyret var mindre, viser det seg at den prosentvise fordelingen er omtrent lik som ved stort bystyre.

3.5. Vurdering utfra kommunelovens formålsbestemmelse

I kommuneloven § 1-1, andre ledd står det: «*Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkes- kommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige*».

Kommunedirektøren foreslår å legge denne formålsbestemmelsen fra kommuneloven til grunn for å begrunne vurderingene av kommunestyrets størrelse.

Effektivitet

Når det gjelder *effektivitet i den politiske saksbehandling*, vil et stort bystyre ofte føre til lange møter og behov for flere møter. Under bystyremøtene er det ofte slik at flere representanter fra samme parti/ gruppering ber om ordet i en og samme sak. Dette medfører i mange saker svært lange talerlister. Med taletid på tre minutter per bystyremedlem vil en sak ta lang tid å debattere. Selv om det er mange representanter er det ikke nødvendigvis slik at alle talere har nye argumenter.

Ved færre representanter fra hvert parti vil antagelig saksbehandlingstiden i bystyret reduseres. Det vil antagelig også medføre færre møter, eller at det ikke er behov for ekstramøter. I 2021 ble det avholdt to ekstramøter (14.04.21 og 15.09.21) fordi man ikke kom gjennom saklisten. Et mindre bystyre kan derfor medføre mindre behov for ekstramøter og videre forsinkelser i saksbehandlingen.

Effektivitet handler også om kostnader ved å drive det politiske arbeidet. Dersom antall medlemmer i bystyret reduseres kan de økonomiske konsekvensene oppsummeres slik:

- *Møtegodtgjøring til bystyremedlemmer:* Kommunedirektøren har beregnet besparelser med utgangspunkt i antall møter i 2021. Hvis bystyret hadde hatt 43 medlemmer, ville det medført en reduksjon i utbetaling av møtegodtgjøring på ca. kr 1.115.000 pr. år. Hvis bystyret hadde hatt 53 medlemmer, ville reduksjonen vært på ca. kr 720.000 pr. år.
- *Møtemat:* I tillegg reduseres årlige utgifter til møtemat til bystyremøter med ca. kr 75.000 dersom en reduserer til 43 medlemmer og ca. kr 50.000 dersom antall medlemmer reduseres til 53 medlemmer.
- *Gruppeledertillegg:* Gruppeledere fra partier som har bystyremedlemmer mottar etter godtgjøringsreglementet § 7 frikjøp for å ivareta dette vervet. Denne godtgjøringen er på 20 prosent per gruppeleder plus 2 prosent per bystyremedlem. Hvis bystyret hadde bestått av 43 medlemmer fra 12 partier, vil det gi besparelse på ca. kr 760 000. Hvis det hadde bestått av 53 medlemmer og 12 grupper i bystyret, ville besparelsen være på ca. kr 570.000 pr. år.

I tillegg vil et mindre bystyre medføre redusert behov for administrative ressurser til å understøtte det politiske arbeidet. Både direktører og politisk sekretariat vil bruke mindre tid på møter. Politisk sekretariat få færre folkevalgte å følge opp, færre som skal ha bistand til bruk av tekniske systemer og færre personalmeldinger og godtgjøringskrav å betjene. Ved å redusere antall medlemmer vil i tillegg bystyresalen bli bedre utnyttet, med bedre plass til publikum, og støttetjenester som IT-support og streaming.

Tillitsskapende

Et argument som har vært brukt for at et stort bystyre kan være mer tillitsskapende er at det kan gjøre det lettere for flere partier å bli representert, og det kan åpne for bredde i geografisk representasjon. Som vist i sakens pkt. 3.3 (partimessig representasjon) og 3.4 (geografisk representasjon) er det antagelig ikke bystyrets størrelse som er den avgjørende faktor for å sikre bredde. Når det gjelder geografisk bredde er det partienes nominasjon som er utgangspunktet for hvem som står på valg, og partiene har selv et stort ansvar for å tilrettelegge for at innbyggere fra hele kommunen kan velges inn. Den partimessige bredden avhenger først og fremst av valgfallet, og ikke av bystyrets størrelse.

Bystyrets sammensetning og arbeidsform vil være viktig for å fremme lokalpolitisk interesse og engasjement blant innbyggerne. Høyt antall bystyrepolitikere kan gjøre det vanskelig for innbyggerne å få oversikt over hvem deres folkevalgte er, noe som igjen kan gjøre det vanskelig å følge beslutningsprosesser. Hvis bystyret er mindre, kan det bli lettere for velgerne å få oversikt over hvem politikerne er og hva de står for. Hvis både lengden og hyppigheten på bystyremøtene går ned, kan det føre til at flere innbyggere og interessenter følger med på møtene, og den politiske debatten kan oppleves mer vital.

Bærekraftig

Kommunedirektøren har erfart at en stor mengde saker og tid brukt på hver sak kan redusere mulighet for helhetlig prioriteringer og bærekraftig styring. Det blir vanskelig å få prioritert tid til sentrale samfunnsutviklingsspørsmål og Kristiansands strategiske retning i den lokale og regionale utviklingen. En oppsplittet partistruktur kan gjøre det vanskeligere å oppnå et styringsdyktig flertall i kommunestyret. Koalisjonene kan bestå av flere partier, og bli mindre stabile. Styringsdyktighet og evne til å ta beslutninger kan bli svekket.

Et stort bystyre kan føre til flere passive politikere. Hvis bystyret får færre medlemmer, vil det være lettere å sikre gjennomgående representasjon ved at alle bystyrets medlemmer får plass i et utvalg med beslutningsmyndighet. Det vil være mulig selv om bystyret samtidig eventuelt vedtar å redusere antall utvalg, og antall medlemmer i noen utvalg. Et mindre bystyre kan gjøre det mer interessant å være lokalpolitiker og at det dermed blir lettere for partiene å rekruttere kandidater til sine lister.

Kommunedirektøren deler departementets vurdering om at 43 medlemmer er et rimelig kompromiss mellom hensynet til fleksibilitet og effektivitet på den ene siden, og hensynet til bredde og representativitet på den andre. Samtidig er det ingen større kommuner som har lagt seg på lovens minimum. Kommunedirektøren anbefaler å legge seg på nivå med Bærum kommune. Ut fra innbyggertall tilsvarer det 45 medlemmer i Kristiansand bystyre. En annen kommune å sammenligne seg med er Stavanger. Ut fra innbyggerstørrelse vil det gi 51 medlemmer i bystyret. Størrelsen på bystyret i gamle Kristiansand er også relevant å sammenligne med, det var 53 medlemmer. Bystyret må nå vurdere hva som er mest hensiktsmessig for Kristiansand kommune i neste valgperiode.

Oppsummert anbefaling

Kommunedirektøren anbefaler et mindre kommunestyre enn det Kristiansand har i dag. Et mindre bystyre vil både være mer effektivt, mer tillitsskapende og mer bærekraftig. Kommunedirektøren anbefaler at antall medlemmer i bystyret reduseres til 45 fra neste valgperiode i 2023.

4. Formannskapet

Kommunelovens § 5-6 bestemmer at kommunestyret selv velger formannskap med minimum fem medlemmer. Medlemmer og varamedlemmer til formannskapet velges for fire år av og blant medlemmene av kommunestyret. Ifølge kommuneloven skal formannskapet gi innstilling til vedtak om økonomiplan (langtidsbudsjett) årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning.

Formannskapet i dagens Kristiansand består av 15 medlemmer. Bystyret valgte 15 medlemmer etter anbefaling fra fellesnemnda. Fellesnemndas begrunnelse for å anbefale et relativt stort formannskap var at det da lettere kunne representere flere partier samt at det lettere kunne ivareta geografiske hensyn blant de folkevalgte.

Dersom en, basert på valglistene som ble benyttet til forholdsvalget av formannskapet etter valget i 2019, skulle fordele medlemmene i formannskapet ut fra 13 medlemmer ville Høyre fått et mandat mindre, det samme gjelder grupperingen av AP, SV, R, TVP, SP og MDG. Når det gjelder KRF, FRP/ PP og DEM ville de fått samme antall mandater i utvalget. Ved å redusere antall medlemmer i formannskapet fra 15 til 13 ville det derfor ikke påvirket antall partier som er representert.

Erfaringsmessig velges Formannskapet (og en rekke andre utvalg) etter koml. § 7-4, om forholdsvalg. Dette betyr i praksis at de politiske partiene i bystyret leverer inn lister, enten partivis eller gruppevis. Disse listene skal hver for seg innfri lovens krav til både antall navn og kjønnsfordeling. Selve valgoppgjøret følger koml. § 7-6. Rekkefølgen på listen bestemmer hvilke kandidater som velges inn i formannskapet, basert på hvor mange mandater hvert parti får tildelt i valgoppgjøret som foretas i møtet.

Det er kun valg av medlemmer til bystyret som avgjøres basert på selve kommunevalgresultatet. Som kjent kan velgerne gjøre endringer på partienes stemmesedler og gi både ekstrastemmer og slengere. Når bystyret igjen velger medlemmer til andre utvalg under bystyret gjøres dette enten ved bruk av forholdsvalg som beskrevet over, eller avtalevalg. I begge tilfeller er det de folkevalgte selv som setter opp lister og rekkefølge på sine kandidater. Dette igjen legger et større ansvar på partiene når det gjelder å ivareta en geografisk spredning blant de valgte medlemmene.

Når det gjelder hensynet til geografisk fordeling i formannskapet, vil det i liten grad påvirkes av formannskapets størrelse. Det påvirkes først og fremst av hvordan partiene har fordelt kandidatene på sine valglistene.

Ifølge bystyrets reglement for formannskapet er formålet med utvalget å sikre strategisk retning, samhandling og koordinering av politikkområder i et overordnet og helhetlig perspektiv.

Kommunedirektørens anbefaler at antall medlemmer reduseres til 13. Det vurderes som tilstrekkelig for å ivareta formannskapets formål. Reduksjon av antall formannskapsmedlemmer er særlig aktuelt om bystyret vedtar å redusere antall bystyremedlemmer.

Hvert av formannskapets medlemmer er frikjøpt i 30 prosent. Basert på godtgjøringsnivået for 2022 medfører denne reduksjonen en årlig besparelse på ca. kr 570.000 knyttet til frikjøp.

Oppsummert anbefaling

Kommunedirektøren anbefaler at formannskapet består av 13 medlemmer fra neste valgperiode i 2023.

5. Politisk struktur

5.1. Prinsipper og begrunnelser for nåværende politisk struktur

Kommunelovens § 5-7 bestemmer at kommunestyret selv kan opprette utvalg for kommunale formål og for deler av den kommunale virksomheten. Kommunestyret kan selv også opprette utvalg med ansvar for en geografisk del av kommunen (kommunedelsutvalg). Utvalg skal ha minst tre medlemmer.

Fellesnemnda vedtok 27. februar 2018 å anbefale at hovedmodell for politisk organisering skulle være *faste utvalg*. Fellesnemnda vurderte også komitemodellen (jf. § 5-9 i ny kommunelov). Den sentrale forskjellen mellom faste utvalg og komiteer er at bystyret kan delegerer myndighet til et fast utvalg, men ikke til en komite. Et fast utvalg

kan både få delegert beslutningsmyndighet på definerte ansvarsområder og innstille direkte til bystyret. Argumentet for å anbefale faste utvalg var at delegert myndighet er viktig for politisk engasjement og gjør det mer interessant å sitte i et politisk utvalg. En komitemodell vil i tillegg medføre en uhåndterlig stor saksmengde i bystyret.

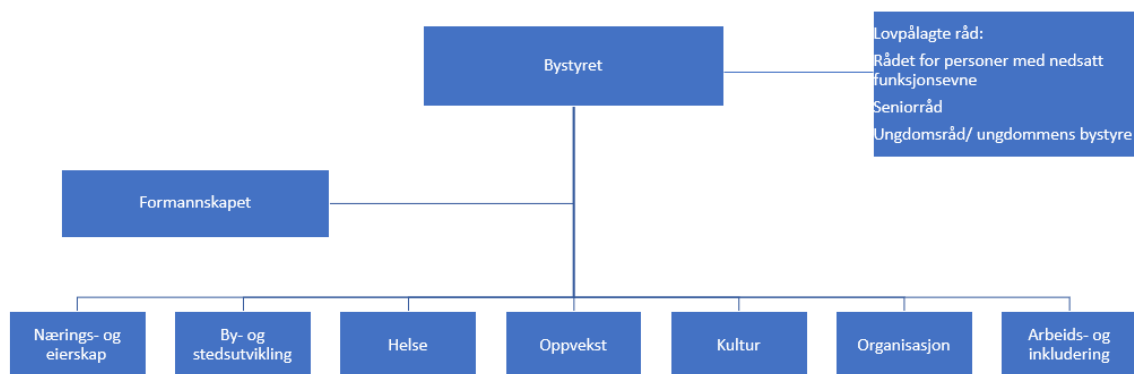
Fellesnemnda var også opptatt av *gjennomgående representasjon*, som innebærer at utvalgsmedlemmene velges av og blant kommunestyrets medlemmer. Fellesnemnda mente det var viktig å ha en modell som la til rette for at alle 71 medlemmer skal oppleve å ha meningsfulle oppgaver, og at det best sikres ved at alle medlemmer sitter i et politisk utvalg med beslutningsmyndighet. Begrunnelsen var at det kan gi sterkere kobling mellom kommunestyret, formannskapet og sentrale beslutninger i kommunen. I tillegg kan det medføre at beslutningsansvar spres på flere, man kan unngå maktkonsentrasjon og stor arbeidsbelastning på noen få personer.

Fellesnemnda vurderte ulike *prinsipper for organisering*, og vurderte tre ulike modeller for politisk organisering: funksjonsmodell, aldersmodell og sektormodell. Sistnevnte både i forhold til en tradisjonell versjon og en ny versjon. Fellesnemnda endte med å anbefale en politisk organisering utfra fra formålsprinsipp i det som ble kalt «*fagsektormodellen*», basert på en tradisjonell inndeling av de kommunale tjenestene.

Detaljerings av ansvarsområder og navn på utvalgene ble vedtatt av fellesnemnda 29. januar 2019. Dette vedtaket ble grunnlag for utarbeidelse av forslag til reglementer for de politiske utvalgene som ble lagt fram for fellesnemnda 26. mars og 30. april 2019.

Kommunedirektøren brukte deretter fellesnemndas vedtak som grunnlag for innstilling til bystyret når reglementene for utvalgene ble lagt fram i det konstituerende møtet 9. oktober 2019, og når politisk struktur ble lagt fram og vedtatt 23. oktober 2019.

Vedtatt politiske struktur kan illustreres som følger:

Øvrige styrer og råd er ikke med i oversikten

5.2. Antall utvalg og antall medlemmer i utvalgene

Følgende tabell gir en samlet oversikt over møteaktiviteter og saker² i 2020 og 2021³ for de utvalgene som tidligere Kristiansand kalte «hovedutvalg», og som i ny kommunelov kun kalles «utvalg»:

Fast utvalg	Antall medl.	2020: Antall møter og saker	2021: Antall møter og saker
By- og stedsutviklingsutvalget	11	Antall møter: 21 Antall vedtakssaker: 118	Antall møter: 24 Antall vedtakssaker: 183
Kulturutvalget	11	Antall møter: 15 Antall vedtakssaker: 91	Antall møter: 11 Antall vedtakssaker: 74
Helseutvalget	11	Antall møter: 11 Antall vedtakssaker: 38	Antall møter: 13 Antall vedtakssaker: 45
Oppvekstutvalget	11	Antall møter: 15 Antall vedtakssaker: 47	Antall møter: 11 Antall vedtakssaker: 40
Organisasjonsutvalget	11	Antall møter: 9 Antall vedtakssaker: 20 (2 som partssammensatt)	Antall møter: 9 Antall vedtakssaker: 28 (24 som partssammensatt) ⁴
Nærings- og eierskapsutvalget	7	Antall møter: 18 Antall vedtakssaker: 57	Antall møter: 23 Antall vedtakssaker: 57
Arbeids- og inkluderingsutvalget	11	Antall møter: 9 Antall vedtakssaker: 15	Antall møter: 7 Antall vedtakssaker: 20

Kommunedirektørens erfaring er at den valgte strukturen med utvalg og organisering basert på fagsektormodellen er hensiktsmessig, og ser foreløpig ingen grunn til å vurdere andre alternativer.

Når det gjelder de fire utvalgene med ansvar for de fire kommunalområdene (helseutvalget, oppvekstutvalget, kulturutvalget og by- og stedsutviklingsutvalget), mener kommunedirektørens at antall medlemmer i hvert av disse utvalgene bør reduseres fra 11 til 9. Dette gjelder særlig om antall bystyremedlemmer reduseres.

Effekten av å redusere antall medlemmer i utvalgene vil ha noe av den samme effekten som å redusere antall medlemmer i bystyret, som for eksempel kortere møter, bedre oversikt for innbyggerne og mindre bruk av administrative og politiske ressurser. Økonomiske konsekvenser av å redusere av antall medlemmer fra 11 til ni i disse fire utvalgene vil medføre en samlet reduksjon i møtegodtgjøring og frikjøp på ca. 850.000 kroner samlet sett.

Dagens ordning med eget utvalg for nærings- og eierskapspolitikk med syv medlemmer som velges fra formannskapet fremstår som en hensiktsmessig ordning og anbefales videreført.

Basert på saksmengde og aktivitetsnivå mener kommunedirektøren det er behov for å se nærmere på ansvar og aktivitetene i både organisasjonsutvalget og i arbeids- og inkluderingsutvalget. Drøfting av behov for arbeids- og inkluderingsutvalget redegjøres nærmere for i pkt. 5.3.

Kommunedirektørens vurdering av organisasjonsutvalget redegjøres ikke for i denne saken da utvalget har en særlig rolle som kommunens koordinerende og øverste partssammensatte utvalg for behandling av saker som gjelder forholdet mellom

² Vedtakssaker innebærer at godkjenning av protokoll og godkjenning av møteplan er ikke inkludert i antallet.

³ Opplæringssamlinger i 2020 er ikke medregnet i antallet møter. Fellesmøter med andre utvalg innenfor gitte temaer, men uten saksbehandling, er heller ikke regnet med i antallet møter. Når det gjelder antall saker er ikke utsatte saker regnet to ganger. Det er særlig i bystyret hvor utsatte saker har preget sakskartet

⁴ Antall saker behandlet som partssammensatt utvalg er basert på protokoller fra utvalget. Noe usikkerhet knyttet til om alle ADM saker i protokollene er ADM saker.

kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. I denne rollen består organisasjonsutvalget av til sammen 17 medlemmer, utvalgets 11 medlemmer samt seks medlemmer som velges av og blant de ansatte.

Vurderingen av organisasjonsutvalget sees derfor i sammenheng med kommende sak om evaluering og organisering av partssammensatt samarbeid (oppfølging av organisasjonsutvalget vedtak 4. mars 2021 i sak 11/21). I den saken blir det aktuelt å drøfte ulike modeller basert på en evaluering sammenholdt med erfaringer fra andre kommuner. Forslagene skal drøftes med tillitsvalgte før saken legges fram for politisk behandling.

5.3. Arbeids- og inkluderingsutvalget

Opprettelse av arbeids- og inkluderingsutvalget kom som forslag fra bystyret etter valget i 2019. Utvalget skiller seg fra de andre ved at de ikke har budsjettansvar eller hovedansvar for et kommunalområde, og ved at de ikke har delegert ansvar for oppgaver.

Utvalgets arbeids- og ansvarsområder er kjennetegnet av at besluttende myndighet ligger i andre utvalg eller i formannskapet. Dette kan beskrives med utgangspunkt i vedtatt reglement, og ved å vise hvilke utvalg som har innstillende og/eller besluttende ansvar:

Arbeids- og ansvarsområde for arbeids- og inkluderingsutvalget	Utvalg som har innstillende og/eller besluttende ansvar
Utvalg for planer, strategier og større satsinger innen inkludering, flyktningsarbeid, NAV og sysselsetting	Helseutvalget, Formannskapet
Høringer innen arbeids- og inkluderingspolitikk	Helseutvalget, Formannskapet
Følge opp bystyremelding om «Flere i arbeid»	Formannskapet
Dialog med kommunens internasjonale befolkning og aktører som fremmer inkludering og mangfold	Kulturutvalget
Oppfølging av den regionale LIM-planen	Kulturutvalget, Organisasjonsutvalget? Formannskapet?
Fungere som referansegruppe til satsingen «en by for alle»	Kulturutvalget
Handlingsplaner som omhandler kjønnslemlestelse, tvangsekteskap, kriminalitetsforebygging, likestilling, inkludering, hatkriminalitet og negativ sosial kontroll.	Kulturutvalget, Formannskapet
Kristiansand som en internasjonal og mangfoldig by	Kulturutvalget, Formannskapet
Motvirke utenforskap	Helseutvalget, Oppvekstutvalget, Kulturutvalget, Formannskapet
NAV introduksjonsprogram og kvalifisering	Helseutvalget

I 2020 og 2021 har arbeids- og inkluderingsutvalget hatt hhv 15 og 10 saker (godkjenning av protokoll fra forrige møte er ikke medregnet i antall saker). Hvis en i tillegg tar bort de sakene hvor utvalget har tatt saken til orientering er antallet saker hvor det er fattet vedtak hhv 12 og 5. I tillegg har det vært avholdt temamøter.

Følgende oversikt viser hvilke saker som har vært lagt fram, og hvilke utvalg som har hovedansvar for tema:

Saker til behandling:	Veien videre etter behandling:
5/20 Medlemskap i Intercultural Cities ICC	Formannskapet
7/20 Flere i arbeid, orientering om prosess og anbefalinger	Formannskapet
Valg av medlemmer til jury for frivillighetspris (uten saksnummer)	Bystyret
13/20 Generaldebatt flere i arbeid, førstegangsbehandling	
15/20 Alkoholpolitisk handlingsplan 2020-2024	Lovpålagte råd, Helse, Oppvekst, Kultur, By- og sted, Nærings- og eierskap, Formannskapet og Bystyret
16/20 Internasjonalt hus i Kristiansand	Kultur, Formannskap og Bystyret
17/20 Reglement for arbeidsutvalg under formannskapet	Formannskapet og Bystyret
18/20 Bystyremelding "flere i arbeid"	Bystyret
19/20 Svar på verbalforslag 1 og 2 ang lærlingordningen	Organisasjonsutvalget
22/20 Integreringsbarometeret	Bystyret
26/20 Anmodning fra IMDI om bosetting av flyktninger 2021	Helseutvalget, Bystyret
2/21 Befolkningsanalyse, innbyggerdialog og bydelsfond	Kultur, By- og sted, Formannskapet
3/21 Tilskudd til integrering, mangfold og deltakelse i samfunnsliv	Helseutvalget
6/21 Høringsuttalelse om ny lov vedr. vanskeligstilte på boligmarkedet	Helseutvalget, RRF, Ungd. bystyre, Formannskapet
8/21 Nytt innsatsområde i krimforebyggende plan	Oppvekst, Kultur, Helseutvalget, Formannskap og Bystyret
10/21 IMDI, tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige org	Kulturutvalget, By- og sted, Formannskapet
12/21 Forskningsprosjekt strukturell rasisme	Saken ble anket inn for Formannskapet
16/21 Sysselsettingsutvalgets rapporter, høringsinnspill	Organisasjonsutvalget, Helseutvalget, Formannskapet
Saker som er tatt til orientering:	
8/20 Økonomiplan 2020-2023, oppfølging av verbalforslag (orientering)	
9/20 Samlokalisering av voksenopplæringen	Oppvekst, Formannskapet og Bystyret
23/20 Svar på verbalforslag 3 og 21 ang inkluderingsdugnad, arbeidstrening, rekruttering av pers. med hull i cv	Organisasjonsutvalget, Formannskapet og Bystyret
25/20 Kristiansand, en by for alle! Orienteringssak	
5/21 Befolkningsanalyse og mulighetsstudier, verbalvedtak 17/20	Kulturutvalget, By- og sted, Formannskapet
7/21 Flere i arbeid, plan for oppfølging	Helseutvalget, de tre lovpålagte rådene, Kultur, Organisasjon, Oppvekst, Nærings- og eierskap, Formannskapet og Bystyret
13/21 Statusrapportering sosial bærekraft, orienteringssak	

Denne oversikten over saker viser at nesten alle saker som har vært behandlet i arbeids- og inkluderingsutvalget har blitt behandlet og avgjort i et annet utvalg og/eller i formannskapet. Utvalget framstår mer som et høringsorgan enn et besluttsende organ.

Oversikten over utvalgets ansvars- og arbeidsoppgaver viser at utvalget i all hovedsak har saker til behandling som andre utvalg har hovedansvar for. Dette kan skape usikkerhet om grensesnitt og ansvar. Det framstår med en uklar rolle i den politiske beslutningsprosessen. Kommunedirektøren antar at denne uklare rollen kan virke dempende på det politiske engasjementet.

Med begrunnelse i lav aktivitet, uklar rolle og mangel på egne ansvarsområde anbefaler kommunedirektøren at arbeids- og inkluderingsutvalget nedlegges. Denne nedleggelsen vil ikke medføre behov for å endre oppgaveporteføljen til andre utvalg, siden arbeids- og ansvarsområder allerede ligger andre steder.

Basert på møteaktiviteten i 2021, vil besparelse for politisk virksomhet knyttet til dette utvalget ligge på ca. kr 770.000. Inkludert i dette er også utgifter knyttet til annonsering, mat og transportutgifter. Det er ikke lagt inn noen forventet besparelse knyttet til reisevirksomhet. En nedleggelse av arbeids- og inkluderingsutvalget vil medføre at direktør for samhandling og innovasjon får et færre utvalg å forholde seg til. Det kan frigjøre tid til strategisk ledelse.

Bystyrets flertall vedtok den 15. desember 2021 å ikke videreføre finansieringen til arbeids- og inkluderingsutvalget etter endt valgperiode. Kommunedirektøren legger derfor til grunn at det allerede er flertall i bystyret for nedleggelse av utvalget.

Kommunedirektøren ber bystyret ta stilling til om arbeids- og inkluderingsutvalget bør nedlegges allerede i inneværende bystyreperiode, fra januar 2023.

Oppsummert anbefaling av kapittel 5

Den politiske strukturen skal bestå av fire utvalg med politisk ansvar for de fire kommunalområdene videreføres. Antall medlemmer i disse utvalgene reduseres fra 11 til ni medlemmer. Det gjelder:

- a. By og stedsutviklingsutvalget
- b. Helseutvalget
- c. Kulturutvalget
- d. Oppvekstutvalget

Dagens ordning med eget utvalg med ansvar for nærings- og eierskapspolitikk med syv medlemmer som velges fra formannskapet videreføres.

Kommunedirektøren tar ikke stilling til eventuelle endringer knyttet til organisasjonsutvalget i denne saken. Kommunedirektørens innstilling vil komme i samme sak som forslag til organisering av partssammensatt utvalg.

Kommunedirektøren foreslår at arbeids- og inkluderingsutvalget nedlegges. Nedleggelsen iverksettes i inneværende valgperiode, fra den 1. januar 2023. Ansvars- og arbeidsoppgaver i arbeids- og inkluderingsutvalget ivaretas allerede av andre utvalg, så det vil ikke være nødvendig å oppdatere deres reglementer

6. Andre utvalg og kommunale organer

6.1. Øvrige politiske utvalg og kommunale organer

Kommunen har en rekke andre utvalg som oppnevnes av bystyret, men som ikke inngår i en politisk struktur på samme måten som de utvalgene som har ansvar for kommunens drift innen de ulike kommunalområdene.

Disse utvalgene er også hjemlet i kommuneloven og/eller annet lovverk, eller egne bestemmelser i bystyret. Det gjelder:

Andre utvalg	Antall medl.	Hjemmel- og bestemmelser
Kontrollutvalget	7	Reglement ble vedtatt i bystyret den 09.10.19. Koml. § 23-1 bestemmer at kommunestyret selv velger et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne. Kommunestyret selv velger en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Utvalget skal ha minst fem medlemmer. Minst ett medlem skal velges blant kommunestyrets medlemmer.
Valgstyret	13	Reglement ble vedtatt i bystyret den 17.02.21. Valgloven § 4-1 bestemmer at det i hver kommune skal være et valgstyre, valgt av bystyret selv.
Klagenemnd	5	Reglement ble vedtatt i bystyret den 14.04.21 bestemmer at nemnda skal bestå av fem medlemmer, og velges av bystyret. Minst ett av medlemmene bør være jurist, og koml. § 11-10 skjerpede inhabilitetsregler skal tas hensyn til.
Havnestyret	9	Bystyret vedtok reviderte vedtekter den 15.09.21 Kommunalt foretak, styret er hjemlet i kommunelov og ny havne og farvannslov
17. mai utvalget	7	Reglement ble vedtatt i bystyret den 17.11.21 og bestemmer at utvalget velges av bystyret. Utvalget velges for to år av gangen og skal bestå av 7 medlemmer og 4 varamedlemmer.
Arbeidsutvalget for Flere i arbeid	5	Reglementet ble vedtatt i bystyret 28.10.2020. Arbeidsutvalget er et folkevalgt organ ihht koml. 5-1 e og 5-7, tredje ledd. Reglement for arbeidsutvalget bestemmer at utvalget skal bestå av fem medlemmer, valg av formannskapet. Valgperioden er to år.
Rajshahi-utvalget	7	Reglement er vedtatt i bystyret 23.09.20, og bestemmer at utvalget skal bestå av syv medlemmer og fire varamedlemmer og velges av bystyret.
Utvalg for utdeling frivillighetspris	4	Reglementet vedtatt i bystyret 23.10.2019. utvalget skal bestå av en fra hvert av følgende utvalg: kulturutvalget, helseutvalget, oppvekstutvalget, by og stedsutviklingsutvalget.

Kommunedirektøren kommer foreløpig ikke med anbefaling om endringer når det gjelder disse utvalgene. Eventuelle endringer kan gjøres i forbindelse med gjennomgang av reglementer i begynnelsen av neste valgperiode.

6.2. Medvirkningsråd

Ifølge kommunelovens § 5-12 skal bystyret selv velge et eldreråd, et råd for personer med funksjonsnedsettelse og et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. I Kristiansand vedtok bystyret reglementer for disse tre medvirkningsrådene i møte den 9. oktober 2019, inkludert navn på utvalget, valgform og antall medlemmer.

I tillegg har Kristiansand oppnevnt et studentråd, oppnevnt etter sak i formannskapet i mars 2020, sak 27/20. Rådet har en lignende rolle som de andre medvirkningsrådene, selv om det ikke er lovpålagt. Studentrådet skal være et organ for kontakt, informasjon og dialog mellom studentene og kommunens ledelse, være studentenes talerør i organer der det er naturlig, samt høringsinstans for kommunen i relevante saker. Ordningen med studentråd skal evalueres i valgperioden.

Dette innebærer at Kristiansand har fire medvirkningsråd, hvorav tre er lovpålagte. Det er direktør for kultur og innbyggerdialog som har sekretariatsansvar for alle rådene. Samlet oversikt over antall medlemmer og nomineringsform er som følger:

Råd	Antall medl.	Valg og sammensetning
Ungdommens bystyre	32	Ungdommens bystyre består av ungdom som velges fra elevråd på ungdomstrinnet og videregående skoler.
Seniorrådet	11	Registrerte organisasjoner for eldre har rett til å foreslå medlemmer til rådet etter offentlig utlysning Flertallet av medlemmer i seniorrådet skal ha fylt 60 år på valgtidspunkt.
Rådet for funksjonshemmede	11	Registrerte organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse har rett til å foreslå medlemmer til rådet etter offentlig utlysning. Rådet bør bestå av personer med ulik erfaring og bakgrunn for å sikre at rådet representerer ulike funksjonsnedsettelse.
Studentrådet	8	Studentrådet ved Universitetet i Agder velger to medlemmer og studentrådene ved andre høyskoler ett medlem hver. Velferdstinget velger ett medlem.

Ungdommens bystyre, Seniorrådet og Rådet for funksjonshemmede er lovpålagte medvirkningsråd, og følgelig noe kommunen skal ha. Når det gjelder det ikke lovpålagte studentrådet, skal det evalueres i denne valgperioden. Bystyret vil derfor få en egen sak om det skal videreføres og eventuelt hvordan sammensetningen skal være.

Antall medlemmer i ungdommens bystyre reguleres av hvor mange offentlige og private skoler kommunen har til enhver tid. Kommunedirektøren anbefaler ingen endring på den ordningen.

Antall medlemmer eldrerådet og rådet for funksjonshemmede er 11, samme som utvalgene med delegert beslutningsmyndighet som er beskrevet i kap. 5. Hvis antall medlemmer i utvalgene beskrevet i kapittel 5 reduseres fra 11 til ni, er kommunedirektørens oppfatning at antall medlemmer i disse to medvirkningsrådene også bør reduseres til ni medlemmer. Samtidig kan det være naturlig at nytt bystyre tar stilling til dette etter valget 2023, i forbindelse med behandling av reglementene for utvalgene.

Hvert av rådene har i dag en politisk representasjon, noe som også kan vurderes når reglementene skal gjennomgås etter valget i 2023.

Oppsummert anbefaling

Kommunedirektøren anbefaler å opprettholde øvrige utvalg og kommunale organer. Spørsmål om eventuelle endringer i ansvar og antall medlemmer vurderes i forbindelse med gjennomgangen av reglementene i begynnelsen av neste valgperiode.

Kommunedirektøren kommer foreløpig ikke med anbefaling om endringer når det gjelder utvalg og andre kommunale organer. Eventuelle endringer kan gjøres i forbindelse med gjennomgang av reglementer i begynnelsen av neste valgperiode.

7. Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektørens innstilling:

1. Bystyret vedtar at antall medlemmer i det nye bystyret skal bestå av 45 medlemmer
2. Formannskapet skal bestå av 13 medlemmer
3. Den politiske strukturen skal bestå av fire utvalg med politisk ansvar for de fire kommunalområdene. Disse utvalgene skal bestå av ni medlemmer. Det gjelder:
  - a. By- og stedsutviklingsutvalget
  - b. Helseutvalget
  - c. Kulturutvalget
  - d. Oppvekstutvalget
4. Nærings- og eierskapsutvalget videreføres med syv medlemmer som velges blant formannskapets medlemmer.
5. Arbeids- og inkluderingsutvalget nedlegges, med virkning fra den 1. januar 2023
6. Bystyret ber om egen sak som vurderer både behov for organisasjonsutvalget og organisering av partssammensatte arbeidet.
7. Bystyret opprettholder øvrige utvalg og kommunale organer. Ansvar og antall medlemmer vurderes i forbindelse med gjennomgangen av reglementene i begynnelsen av neste valgperiode.

Oppsummert årlig besparelse dersom kommunedirektørens innstilling blir vedtatt:

Anbefalte endringer	Sum 53 repr.	Sum 43 repr.
Reduksjon fra 71 til 53 medlemmer i bystyret: <ul style="list-style-type: none"> • Reduksjon i utbetaling av godtgjøring (18 færre repr.) • Besparelse møtemat 	720.000 50.000	
Reduksjon fra 71 til 43 medlemmer i bystyret: <ul style="list-style-type: none"> • Reduksjon i utbetaling av godtgjøring (28 færre repr.) • Besparelse møtemat 		1.115.000 75.000
Gruppeledertillegg ved reduksjon fra 71 til 53 medlemmer (er også avhengig av antall partier, men basert på valgresultatet 2019 ville antallet partier i bystyret være 12 partier)	570.000	
Gruppeledertillegg ved reduksjon fra 71 til 43 medlemmer (er også avhengig av antall partier, men basert på valgresultatet 2019 ville antallet partier i bystyret være 12 partier)		760.000
Reduksjon fra 15 til 13 medlemmer i formannskapet	570.000	570.000
Nedleggelse av arbeids -og inkluderingsutvalget	770.000	770.000
Reduksjon i antall medlemmer fra 11 til ni medlemmer i fire utvalg	850.000	850.000
Total besparelse, ca. (avrundet)	3.500.000	4.100.000
<i>Kostnad per bystyremøte ved kun ren møtegodtgjøring og mat.</i>	160.000	130.000

Punkt 50/22: Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til endringer domstolstruktur

Bilag

Høringsbrev - endringer i domstolstruktur.pdf

Høringsnotat - endringer i domstolstruktur.pdf

Avgitt hørings svar

Dato 11. mars 2022
Saksnr.: 2022003238-2
Saksbehandler Maj-Kristin Nygård
Godkjent av Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
06.04.2022

Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til endringer domstolstruktur

Forslag til vedtak

Formannskapet i Kristiansand kommune anbefaler at nåværende domstolstruktur i Agder beholdes.

Sammendrag

Justis- og beredsskapsdepartementet sendte 26.01.2022 forslag om endring i domstolstruktur på høring. Domstolstruktur før strukturreformen i 2021 vil bli gjeninnført, med unntak for domstoler der domstolsleder, kommunene i rettskretsen og de tilsatte gjennom sine tillitsvalgte er enige om å opprettholde dagens struktur.

Departementet vil på bakgrunn av høringssvarene gjøre en konkret, helhetlig vurdering av om det foreligger reell lokal forankring om å beholde dagens struktur i hver enkelt rettskrets. Dette må da eventuelt ha bred støtte hos domstolleder, kommuner og tillitsvalgte i rettskretsen. Høringsfrist er 26. april 2022.

Vedlegg:

Høringsbrev - endringer i domstolstruktur.pdf
Høringsnotat - endringer i domstolstruktur.pdf
Høringsinnspill fra domstolsleder i Agder tingrett

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Justis- og beredsskapsdepartementet sendte 26.01.2022 forslag om endring i domstolstruktur på høring.

I regjeringsplattformen for regjeringen utgått av Arbeiderpartiet og Senterpartiet (Hurdalsplattformen), fremkommer følgende: *Gjeninnføre strukturen for domstolene før domstolsreforma av 2021 for å ivareta borgernes rettstryggleik og sikre sjøvstendige domstolar med stadleg leiing, med unntak for domstolar der domstolsleiar, kommunane i rettskretsen og dei tilsette gjennom sine tillitsvalde er samnde om å oppretthalde dagens struktur.*

Departementet vil på bakgrunn av høringssvarene gjøre en konkret, helhetlig vurdering av om det foreligger reell lokal forankring om å beholde dagens struktur i hver enkelt rettskrets. Dette må da eventuelt ha bred støtte hos domstolleder, kommuner og tillitsvalgte i rettskretsen. Høringsfrist er 26. april 2022.

Saksopplysninger

Domstolstruktur før og etter domstolreformen 2021

Dagens domstolstruktur består av 23 rettskretser (tingretter) og 65 rettsteder, og hver tingrett skal ha en sorenskriver som leder. Før strukturreformen i 2021 var det 60 alminnelige domstoler (tingretter) fordelt på 69 rettssteder og i alt var det det 50 sorenskrivere da enkelte tingretter hadde felles ledelse.

Utredninger og prosesser som ledet frem mot dagens domstolstruktur

Domstolkommisjonen ble i august 2017 oppnevnt for å utrede domstolenes organisering. Flertallet foreslo i delutredningen som ble lagt frem i oktober 2019 (NOU 2019:17) en tingrettsstruktur med 22 rettskretser og 30 bemannede rettssteder. Dette innebar en sammenslåing av flere tingretter. Forslaget til endringer i domstolstrukturen var begrunnet i hensynene til rettsikkerhet, kvalitet, effektivitet, sterke fagmiljøer og fleksibel ressursutnyttelse. Endringer i samfunnet og befolkningen, samt krav til rettsikkerhet, fagutvikling, digitalisering og god ressursutnyttelse tilsa at det var behov for endringer i dagens domstolstruktur. Kommisjonen viste videre til at en utvidelse av rettskretsene ville imøtegå Særdomstolsutvalgets anbefaling (NOU 2017:8) om at tingretter som behandler barnesaker bør ha minst fem dømmende årsverk. Dette for å sikre kvalitet og kompetanse, samt unngå at slike saker blir behandlet av dommerfullmektiger.

Riksrevisjonen la parallelt frem sin undersøkelse av saksbehandling og effektivitet i tingretten og lagmannsretten (Dokument 3:3 (2019-2020)). Revisjonen kritiserte at flere domstoler ikke når Stortingets mål for saksbehandlingstid i straffesaker. Riksrevisjonen mente potensialet for å effektivisere tingrettene ikke var utnyttet, og anbefalte at departementet vurderte ytterligere tiltak for å øke fleksibiliteten i ressursbruken mellom domstolene. Videre fant de også at rettsmekling ble benyttet mindre grad av små tingretter enn av de større, og vurderte det var uheldig at publikum ikke hadde lik tilgang til dette tilbudet. Mange mindre domstoler hadde ikke tilstrekkelig sakstilgang for den minimumsbemanningen som må opprettholdes for å sikre forsvarlig drift, samtidig som større domstoler er underbemannet. Dette bidro til uheldig variasjon mellom tingrettene i saksbehandlingstid og produktivitet.

Departementet anbefalte i oktober 2020 (Prop. 11 L (2020-2021) å slå sammen tingrettene til 23 rettskretser, men å beholde alle 65 rettsstedene (tinghusene). Formålet var å legge til rette for mer fleksibel og effektiv ressursutnyttelse, i tråd med

Domstolskommisjonens- og Riksrevisjonens anbefalinger, samt å skape større fagmiljøer med mulighet for moderat spesialisering og økt bruk av rettsmekling.

Proposisjonen ble behandlet i Stortinget i desember 2020. De nye rettskretsene trådte i kraft våren 2021 og alle rettssteder er opprettholdt og lokalisert på de samme stedene som før reformen.

Domstolenes utfordringsbilde

Jf. høringsnotatet er domstolenes utfordringsbilde sammensatt. Det er utfordringer knyttet til for lang saksbehandlingstid og at fagmiljøer i mindre domstoler er sårbare. Saker som involverer sårbare parter, som for eksempel barn, avgjøres i for stor grad av dommerfullmektige, som er mindre erfarne enn embetsdommere.

Departementets vurderinger og forslag

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår å gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolsreformen i 2021. Regjeringen er av den oppfatning at mindre byer og kommuner i for liten grad var representert i domstolskommisjonen utredning. Regjeringen ønsker å sikre innbyggere i hele landet god rettsikkerhet og tilgjengelige tjenester, og mener tilgjengelige domstoler med nærhet til brukere er viktig for tilliten til domstolene. Regjeringen ønsker en bedre lokal forankring av domstolstrukturen og mener at fravær av stedlig ledelse over tid vil kunne gå utover hvordan ressurser blir fordelt og svekke grunnlaget for å opprettholde lokale domstoler. Videre anføres det at det er vesentlig mer krevende å lede flere tingretter, og at sorenskriver kan delta mer aktivt i den dømmende virksomheten og ta et større fagansvar ved å lede en tingrett.

Særlige spørsmål i høringsnotatet ved gjeninnføring av tidligere domstolstruktur

Departementet har noen særlige forslag og spørsmål knyttet til gjeninnføring av tidligere domstolstruktur som det er ønskelig at høringsinstansene gir innspill på. Dette gjelder følgende forhold;

- Det foreslås endringer i adgangen til å opprette felles domstolledelse, jf. punkt 3.2.2 i høringsnotatet.
- Departementet ønsker å iverksette tiltak for å legge til rette for bedre samarbeid mellom domstoler og for å redusere sårbarheten i mindre domstoler. Tiltak som nevnes er økt bevilgning for å øke antall embetsdommere i de mindre domstolene og bevilgning til å fortsette digitaliseringsarbeidet. Departementet ber om innspill til hvordan mindre domstoler kan styrkes for å redusere sårbarheten, samt innspill til hvordan en ordning med felles saksinntak kan innrettes og vurdering av muligheten for tilpasninger i regelverket.

Prinsipielle spørsmål

Departementet ber videre høringsinstansenes innspill til hvordan følgende prinsipielle spørsmål best kan ivaretas i en ny domstolstruktur:

- ytterligere tiltak for å ivareta barns rettsikkerhet
- ytterligere tiltak for å ivareta den samiske dimensjonen
- hvordan ivareta de særlige utfordringene knyttet til jordskifterettene.

Kommuneadvokatens innspill

Kommuneadvokaten ønsker å opprettholde dagens domstolstruktur.

Endringene i domstolstrukturen, som trådte i kraft våren 2021, bygde på grundige utredninger, faglige vurderinger og høringsrunder. Det vises blant annet til Domstolskommisjonens delrapport (NOU 2019:17) og Riksrevisjonens kritikk knyttet til saksbehandlingstid og effektivitet (Dokument 3:3 (2019-2020), samt Særdomstolsutvalgets anbefalinger vedrørende behandling av barnelovsaker (NOU 2017:8). Domstolsreformen hadde stor støtte i det juridiske fagmiljøet og svært mange domstoler, inkludert Høyesterett ønsket endringer i domstolstrukturen.

Både Dommerforeningen, Domstolsadministrasjonen, Riksadvokaten, deler av Advokatforeningen, Høyesterett, et overveiende flertall av lagmannsrettene og en rekke

sorenskrivere ønsker å opprettholde dagens struktur. Agder tingrett, som Kristiansand kommunen hører inn under, er tydelig på at de ikke ønsker en reversering av domstolstrukturen. Det nåværende forslaget om reversering av domstolstrukturen synes å være politisk begrunnet. Spørsmålet om å opprettholde eller å reversere dagens domstolstruktur bør bygge på faglige vurderinger, hvor de overnevnte fagmiljøene bør tillegges stor vekt.

Forslaget til endringer i domstolstrukturen var begrunnet i hensynet til rettsikkerheten, kvalitet, effektivitet, sterke fagmiljøer og fleksibel ressursutnyttelse. Kommuneadvokaten mener at disse argumentene veier tyngre enn behovet for å ha stedlig ledelse i hver tingrett. Ved reformen ble alle rettsstedene opprettholdt, slik at innbyggerne er sikret nærhet til brukerne og forståelse for lokale forhold. I stedet for å reversere domstolstrukturen bør regjeringen heller sikre opprettholdelsen av rettsstedene.

Rettskildebildet er de senere årene blitt mer omfattende og komplisert. Flere saker krever kunnskap både om nasjonale- og internasjonale regler. Dette stiller igjen høyere krav til dommernes faglige kvalifikasjoner. Større rettskretser vil lettere kunne møte denne utfordringen ved å foreta kompetanseutvikling og opprette faggrupper, samt moderat spesialisering innenfor visse fagfelt.

Kommuneadvokaten prosederer en rekke barnevernsaker for domstolene og støtter Særdomstolsutvalget anbefalinger knyttet til å skape sterke nok fagmiljøer i barnesaker. Disse sakene krever både juridisk kompetanse, herunder kunnskap om nasjonale regler og internasjonale forpliktelser, og barnefaglig kompetanse. Slik kompetanse må opparbeides både gjennom å tilegne seg faglig kunnskap og mengdetrening. Behov for bedre fagkompetanse på dette området i domstolene underbygges av at Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) i den senere tiden har avsagt flere avgjørelser der det er konstatert at norske myndigheter har brutt menneskerettighetene.

Kommuneadvokaten mener at større rettskretser også vil bedre effektiviteten i domstolene. Riksrevisjonens undersøkelse viste at flere av de mindre tingrettene var overbemannet, mens større tingretter var underbemannet. Ved sammenslåingen vil man kunne fordele arbeidsbyrden på en bedre måte og derav få ned saksbehandlingstiden. Flere av sakene som kommer til domstolen blir stadig større og mer tidkrevende. Større rettskretser vil kunne møte disse utfordringene på en bedre måte enn ved mindre tingretter. Domstolen vil også være mer robust ved sykdom, permisjoner og ferier da man har flere dommere og dommerfullmektiger å rullere på. Kommuneadvokaten er kjent med at Agder tingrett ved flere anledninger har gjennomført hovedforhandlinger, som grunnet sykdom ellers ville ha blitt utsatt, siden de har kunne hente dommere fra de andre rettsstedene.

Borgerens rettsikkerhet bør ikke være avhengig av hvor i landet de bor. I tillegg til de overnevnte momentene, vil større rettskretser også gi innbyggere større tilgang til rettsmekling, unngå at dommerfullmektiger dømmer i barnesaker, tilfældighetsprinsippet vil kunne få en reell betydning, unngå at innbyggere kun møter samme dommer i ulike saker, samt større mulighet til å unngå uheldige bindinger mellom aktører på små steder.

Vurdering

Kommunedirektøren i Kristiansand vurderer dagens domstolstruktur som hensiktsmessig og tilpasset øvrig strukturendringer i Agder de senere år, hvor blant annet fylkesmann og fylkeskommune er sammenslått. Nåværende løsning fremstår som mer robust og underbygger et sterkere fagmiljø med formål å bedre effektiviteten i domstolsbehandlingen og kvaliteten på arbeidet. Begge deler er viktig for rettsikkerheten. Dette vil på sikt muliggjøre en spesialisering av domstolen hvis det er ønskelig.

Spørsmålet om å opprettholde eller å reversere dagens domstolstruktur bør bygge på faglige vurderinger, og både Dommerforeningen, Domstolsadministrasjonen,

Riksadvokaten, deler av Advokatforeningen, Høyesterett, et overveiende flertall av lagmannsrettene og en rekke sorenskrivere, ønsker å opprettholde dagens struktur. Innspill fra kommuneadvokatene i Kristiansand kommune understøtter disse faglige vurderingene. Samlet bør disse faglige vurderingene tillegges stor vekt.

Agder tingrett er selv tydelig på de ønsker ingen reversering av strukturen, se vedlagte høringsinnspill fra domstolsleder Robert Versland i Agder tingrett. Kommunedirektøren mener da det er unødvendig med reversering i lys av den gode jobben som er gjort her på Agder og at domstolstrukturen nå er tilpasset nåværende og fremtidens utfordringer, og fremstår som en effektiv og attraktiv domstol, med høyt faglig nivå som i tillegg er robust og fleksibel.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Kommunedirektøren anbefaler at nåværende domstolstruktur beholdes.